

Машина для здійснення бажань, або Суботик повертається в суботу

Пауль Маар

Пауль Маар "Машина для здійснення бажань, або Суботик повертається в суботу"
Переклад з німецької Євгенії Горевої.

Зміст

Перший розділ. Грім у четвер

Другий розділ. Машина для здійснення бажань полюбляє точність

Третій розділ. Пан Кулес вилетів

Четвертий розділ. Ще одна втеча

П'ятий розділ. Суботик у небезпеці

Шостий розділ. Коротке замикання

Сьомий розділ. Остання цятка

Перший розділ. Грім у четвер

У неділю яскраво світило сонце. Понеділок настав одразу по неділі.

У вівторок на роботі пан Пляшкер сидів такий неспокійний, що це помітив навіть його начальник.

— Що з вами, Пляшкере? — запитав він. — Ви через кожні п'ять хвилин зиркаєте на годинник, і це тепер діється з вами щовівторка!

— Та... ні, лише три тижні... — боронився пан Пляшкер. — Розумієте, я домовився...

— Домовилися три тижні тому на кожен з наступних трьох вівторків чи домовилися три тижні тому власне на сьогоднішній вівторок? Щось я до пуття не збагну, — сказав начальник.

— Та це таки й не легко збагнути, — відповів пан Пляшкер і знов заходився коло писанини.

Коли нарешті вибило п'яту годину, він похапцем накинув свою куртку, миттю вискочив з контори, чимдуж помчав додому, вихором залетів до будинку і ще на сходах загукав:

— Пані Моркван! Пані Моркван!

Пані Моркван, господиня будинку, вистромила голову з дверей своєї кімнати.

— Що сталося? — запитала вона. — Між іншим, ви забулися витерти ноги.

Пан Пляшкер позадкував кроків на два — до килимка для витирання ніг — і звідти запитав:

— Чи прийшов уже пан Вівторакус?

— Вівторакус? А що, хіба він і сьогодні буде тут? — вигукнула пані Моркван. — Останні три тижні тільки й чекай: як вівторок, так цей Вівторакус уже й тут! Якщо так буде й далі, то я вимагатиму від нього плати за помешкання. Адже він

майже не вибуває звідси!

— Не турбуйтеся! Як усе складеться добре, то сьогодні він прийде востаннє, — заспокоїв господиню пан Пляшкер.

— "Як усе складеться добре", — повторила за ним пані Моркван. — То ви й самі хочете, щоб він навідався нині востаннє?

— Авжеж, звісно!

— То чого ж ви раз у раз запрошуєте цього пана в гості, якщо не можете його терпіти?

— Та я можу його терпіти! Ще й як!

— Але ж ви щойно сказали: вам хочеться, щоб сьогодні він прийшов востаннє, — зауважила пані Моркван. — Оце так чудово ви можете його терпіти? То вам треба, щоб цей пан приходив, чи не треба? Щось я не второпаю.

— Бо це таки не кожний і второпає, — вже вдруге за сьогодні відповів пан Пляшкер. — Але я спробую пояснити. Мені хочеться лишень, щоб цього разу все нарешті склалося як слід. Щоб не пішло шкереберть, як на минулих трьох тижнях!

— Пішло шкереберть? — ожила зацікавлена пані Моркван. — А я навіть нічого не помітила! І що ж це має означати — "все пішло шкереберть"?

— Усе! — сердито буркнув пан Пляшкер. — Геть усе!

— Усе? — перепитала пані Моркван. — Та розкажіть-бо, що скоїлося!

— Перший тиждень почався зовсім непогано, — промовив пан Пляшкер. — У неділю вдень, як і годиться, яскраво світило сонце. Та й понеділок надійшов одразу по неділі, як і має бути. Правда, вже надвечір сталась прикра й страшенна невдача!

— Невдача? Яка ж саме? Та кажіть-бо, не примушуйте тягти з вас кожне слово силоміць!

— Пан Вівторакус так боявся запізнитися до мене в гості...

— То й що? — квапила пані Моркван.

— ...що прийшов ще в понеділок увечері, — докінчив пан Пляшкер, глибоко зітхнувши.

— І що ж потім?

— Потім? Нічого потім! Досить і цієї халепи! — вигукнув пан Пляшкер. — Вівторакус — у понеділок! Це спартачило весь тиждень!

Пані Моркван осудливо похитала головою.

— Хіба вам можна догодити? — вколола вона. — Аби пан Вівторакус завітав трохи завчасно — вас уже трясця трясє! Спартачив вам увесь тиждень! А що ж страшенне скоїлося наступного тижня? Знов пан Вівторакус з'явився зарано?

— Наступний тиждень почався так гарно, — мрійливо сказав пан Пляшкер. — У неділю сяяло сонце. По понеділок настав по неділі. Вівторакус прийшов, як і належить, у вівторок. Проте в середу — ви тільки уявіть таке! — у середу випало свято і

мене відпустили з роботи! Що ви на це скажете?

— Що ж мені казати? Добре, що ви мали вільний день, перепочили від роботи.

— По-вашому, це добре?! — вигукнув пан Пляшкер і весь аж здригнувся. — Ні,

погано, ні, просто жахливо!

— Таж ви завжди так раділи кожному вільному дневі! —сторопіло вимовила пані Моркван.

— Але тільки як він припадав на п'ятницю, тоді я мав три вільні дні поспіль! П'ятницю, суботу і неділю. А в середу... в середу я тільки-но починаю звикатися з роботою після неділі!

— Я нічогосінько не розумію! — заявила пані Моркван.

— Та я ж уже сказав — цього й не можна зрозуміти! — нагадав пан Пляшкер.

— Ану ж опишіть мені третій тиждень, — запропонувала пані Моркван, — може, я тоді щось зрозумію.

— Третій тиждень був найгірший, — відповів пан Пляшкер. — У неділю зірвалася буря. Гриміло майже половину пообіддя.

— Еге ж, бридка була погода, пам'ятаю, — потвердила пані Моркван.

— Та якби ж то тільки це! Ні! На лихо, в четвер сяло сонце! — поскаржився пан Пляшкер.

— Сонце? Тобто як? — ошелешено спитала пані Моркван. — Хіба ви проти?

— А певно ж, я проти! — розсердився пан Пляшкер. — У неділю — грім, уже це кепсько. Але коли ще й сонце в четвер — то це вже подвійна підлість!

— Тепер я розумію ще менше, ніж досі. Якщо тільки це можливо, бо я й досі не розуміла нічогосінько, — сказала пані Моркван. — Ви лютуете через дощ...

— Через грім! — уточнив пан Пляшкер.

— І ви супитеся через ясне сонце! Якої ж тоді взагалі ви хочете погоди? Вибір у вас невеликий!

— Я вже бачу, ви мене також не розумієте, — образився пан Пляшкер, повернувся й пішов до своєї кімнати, а пані Моркван лишив безпорадно стовбичити в коридорі.

Та не встиг він ще й дверей до своєї кімнати причинити, як хтось добряче задзвонив у двері будинку.

Пан Пляшкер стрімголов кинувся зі своєї кімнати в коридор і так прудко шаснув повз пані Моркван, що вона мимоволі пустила повз вуха довгий, пронизливий дзвінок.

— Це пан Вівторакус! Це до мене! — вигукнув пан Пляшкер і шарпнув надвірні двері. Перед ним справді стояв пан Вівторакус.

— Привіт, Пляшкере, друже! Зараз тобі доведеться дещо трохи піднести! — гучно й радісно вигукнув він і тицьнув панові Пляшкеру в одну руку здоровенну валізу, а в другу — клітку з птахом. — То як тобі ведеться? Бачу, що незгірше.

Пан Пляшкер спантеличено поглянув на валізу й на клітку з птахом у себе в руках і, зрештою, на пана Вівторакуса, що цим разом прийшов без звичних раків. Що мав пан Пляшкер казати? Адже пан Вівторакус сам відповів на своє запитання.

Тому пан Пляшкер сказав лише:

— Привіт, Вівторакусе! От добре, що ти завітав!

— Авжеж, добре! — погодився пан Вівторакус. — Чи не взяв би ти в мене ще й клітку з хом'ячком, поки я принесу з машини Кларцю й морську свинку? Отак, оце

добре! — сам-таки відповів він знову на власне запитання, запхнувши панові Пляшкеру під пахву клітку з хом'яком.

— А Кларця — це хто? — запитав пан Пляшкер.

— Та моя новенька біла мишка, ось зараз ти з нею познайомишся, друже! — пообіцяв пан Вівторакус. — Тільки гляди, щоб пан Кулес нічого не заподіяв Анді.

— Пан Кулес? — у відчаї скрикнув пан Пляшкер.

— Папуга! Ти хіба не познайомився з ним минулого вівторка? А, ні, ні! Минулого вівторка тут був пан Товстунець. А цей насправді мав зватися Геркулес, тільки він так кумедно перекручував це ймення, що я його переінакшив. Скажи ж нам

"Добридень!", друже!

— Добридень! — чемно мовив пан Пляшкер.

— Та не ти, а пан Кулес! — уточнив пан Вівторакус, і папуга справді тричі прогаркавив зі своєї клітки:

— Добррридень, пане Кулесе! Добррри день, пане Кулесе! Добррридень, пане Кулесе!

— Добридень, пане Кулесе! — сказав і пан Пляшкер, піднявши клітку з птахом трохи вище, аби папуга побачив, як пан Пляшкер кивнув йому головою, вітаючись. При цьому клітка з хом'ячком вислизнула в нього з-під пахви й посунулась до

долу.

— Ой, клітка падає! Увага, Анді, тримайся! — вигукнув пан Вівторакус, двома прудкими кроками прискочив ближче, майже при самій землі підхопив клітку з хом'ячком і тицьнув її до рук пані Моркван, яка саме нагодилася, щоб простежити, чи все гаразд у пана Пляшкера.

— О, привіт, привіт, — сказав пан Вівторакус. —

Це ж просто чудово, що й ви до нас саме тепер зазирали! Чи не потримаєте одну хвилиночку цієї клітки? Авжеж, потримаєте. Бо, бачте, Кларця там уже не дочекається! — І стрімголов кинувся надвір до машини.

Пані Моркван, відставивши чимдалі від себе руку з кліткою, гидливо втупилася спершу в клітку з Анді, що крутився у своєму колесі, а далі — в пана Пляшкера, що стояв перед нею з величезною валізою в одній руці і кліткою з птахом — у дру

гій. Пані господиня саме глибоко вдихнула, збираючись, як то кажуть, накрити свого пожилиця мокрим рядном, аж це повернувся від машини пан Вівторакус із великою картонною коробкою.

Він забрав з рук у пані Моркван клітку і весело вигукнув:

— Агов, чи можна нам зайти? Авжеж, можна!

Ну, вперед і вище!

І не встигла пані Моркван ще й звуку зронити, як пан Вівторакус із коробкою та кліткою в руках опинився на сходах. За ним, з важезною валізою та кліткою з папугою в руках, посунув пан Пляшкер.

Аж ось пані Моркван оговталась-таки від першого жаху і зарепетувала їм услід:

— Ви що це собі дозволяєте? Вчепити мені клітку з хом'яком! Я вам що — тримач

кліток з хом'яками?!

Нарешті господиня похопилася, що їй нема вже кому слухати, і, осудливо хитаючи головою, подалася нагору.

— Здається, твоя квартирна господиня не любить хом'ячків? Авжеж, не любить, — завважив пан Вівторакус, коли вони замкнули за собою двері кімнати пана Пляшкера. — Ну то пан Кулес, напевно, припаде їй до вподоби: він також терпіти хом'яків не може. А Товстунець? Чи не познайомити мені її з цим чудовим папугою? Авжеж, я гадаю, це було б їй приємно!

— Ні, це не було б їй приємно, — заперечив пан Пляшкер. — Тварини в помешканні — це для неї жах!

— А де ж тоді вони мають бути? — здивовано спитав пан Вівторакус. — Усі мої тварини живуть у моєму помешканні. Вони, так би мовити, тварини хатні.

— Може б, ти не брав усіх своїх тварин із собою, коли навідуєш мене? — обережно натякнув пан Пляшкер.

— Як то — всіх? Я ж узяв із собою пише Анді, Фофо, пана Кулеса й Кларцю! Нерон, Ніколаус, Товстунець, Оссі, Тукер, Луу і всі раки лишилися вдома! Візьму їх у гості наступного вівторка. Та як ти не хочеш, щоб ми тебе перевідували...

— Та звісно ж, хочу, хочу, — квапливо запевнив пан Пляшкер. — Навіть дуже вас прошу!

— Це мило, — примирливо сказав пан Вівторакус, полегшено зітхнув, сів на ліжку пана Пляшкера, розкрив картонну коробку, дістав звідти білу мишу і з гордістю подивився на неї. — Хіба ж вона не чарівна, моя Кларця? Авжеж, вона справді чарівна, — запевнив він. — Трішки тільки розкошлалась під час поїздки. Та де ж це твій гребінчик, люба? Мабуть, у валізі. Авжеж, мусить бути там. — Він розкрив велику валізу.

Пан Пляшкер зацікавлено зирнув йому через плече й спитав:

— А що там у ній ще? Бо вона таки важкенька!

— Важкенька? Авжеж, вона важкенька, — задоволено сказав пан Вівторакус, — бо в ній харчі для моїх тваринок. Першокласна пожива, товар найвищого ґатунку. — Він трохи пошпортався у валізі, знайшов серед десятків пакунків і паку

ночків невеличкий гребінчик і заходився старанно чесати біле хутерце Кларці. — А, мало не забув! На тому тижні я зможу навідатися лише в середу. Бо у вівторок мушу повезти Тукера до перукаря.

— У вівторок до мене не зможеш?.. — приголомшено вимовив пан Пляшкер. — Ні, у мене ти маєш бути неодмінно у вівторок!

— А чому неодмінно? Я, власне, давно хочу тебе про це спитати. Чого для тебе такий важливий вівторок?

— Тобі я можу розкрити свою таємницю, — нерішуче відповів пан Пляшкер. — Тільки ти більше нікому не розкажуй. Ти маєш приходити до мене у вівторок задля того, щоб у суботу вернувся Суботик!

— Суботик? А хто ж це такий?

— Суботик — це Суботик, і край. Докладніше я не можу тобі пояснити, — відповів пан Пляшкер.

— Так... То ти не хочеш мені пояснити, щоб я зрозумів, — образився пан Вівторакус. — Тоді що зараджу тобі з твоїм Суботиком я?

— О, багато! Розумієш, Суботик прийде лише в тому разі, якщо тиждень у мене буде таким: у неділю сяятиме сонце, понеділок настане відразу по неділі, у вівторок навідається пан Вівторакус, тобто ти, середа припаде на середину тижня, у четвер чотири рази прогуркоче грім, а в п'ятницю мене відпустять з роботи. Отоді в суботу завітає Суботик!

— А, то он воно як! — спалахнув пан Вівторакус. — Я тобі потрібен, тільки щоб прийшов якийсь Суботик! Я — лише нікчемний засіб для досягнення великої мети! А я щораз торочу всім моїм звіряткам, як то мене любить мій давній шкільний друзяка Пляшкер! Щотижня запрошує в гостину! Та чи так то вже він мене вірно любить? Ні, де там! Я йому потрібен лише на те, щоб до нього повернувся якийсь там Суботик! То ось що я тепер тобі скажу, давній друзяко! Сьогодні я в тебе побував востаннє! На все добре! З цими словами він сховав мишу в картонну коробку, закрив її, підвівся й кинувся збирати все своє добро.

— На Бога, Вівторакусе, ти помиляєшся! — скрикнув пан Пляшкер. — Звісно ж, я тебе щиро люблю й завжди радий вітати в себе. Тільки ось... хіба тобі важко навідувати мене у вівторок?

Розумієш, тоді я за одним заходом ніби вбиваю двох зайців...

— Убиваєш двох неповинних зайців! Ти, нищителю звіряток! — обурено урвав його мову пан Вівторакус. — Ходімо звідси, пане Кулесе! Гайда, Анді! Геть з цього... з цієї кімнати? Авжеж, геть!

Поки він і вас не повбивав, як тих бідолашних зайців!..

І, схопивши картонну коробку, клітку з хомячком та клітку з папугою, обурено попростував геть з кімнати.

Пан Пляшкер якусь мить безпорадно дивився йому вслід, тоді вхопив велику валізу і, крячучи, поволікся з нею навздогін панові Вівторакусу, що, сповнений мовчазного обурення, виступав попереду.

— Вівторакусе, голубе мій, може б, ти таки трохи обміркувався? — умовляв пан Пляшкер. — Усе це — чистісіньке непорозуміння. Я, дурний віслюк. ..

— Еге ж, звісно, віслюк у тебе дурний! Ти чув це, пане Кулесе? Авжеж, ми всі це чули! — не зупиняючись, сердито бубонів пан Вівторакус.

— Та я ж просто хотів сказати, що я повівся як тупоголова свиня з...

— Атож, і свині у тебе тупоголові. Ти чув це, пане Кулесе? Авжеж, ми всі це чули! Зараз він заявить, що папуги некультурні!

Пан Кулес прийняв таке звинувачення мовчки й тільки зириб з клітки, трохи повернувши голову набік.

Пан Вівторакус безмовно вмонівав своїх звірят біля себе на передньому сидінні машини, без жодного слова подяки взяв із рук у пана Пляшкера важку валізу,

захряснув дверцята й помчав геть.

Смутний та невеселий повернувся пан Пляшкер до будинку. Коли він минав кімнату пані Моркван, господиня вистромила з дверей голову й сказала:

— Цей візит, певно, увійде до книги рекордів Гіннеса.

Пан Пляшкер безтямно втупився в неї поглядом.

— Це ж як? — запитав він.

— Бо це був найкоротший візит у світі. В кімнату — і з кімнати! Я собі гадаю: а чого ж це ваш пан Вівторакус дозволив вам зтягти сюди валізу, якщо не збирався у вас навіть трохи погостювати?

— Я й сам про це подумав, — відповів пан Пляшкер, уперше за дуже довгий час висловивши однакову з пані Моркван думку.

Він подався до своєї кімнати, сів за стіл і почав напружено думати. Хоча пан Вівторакус так раптово пішов собі, але ж він тут був! Отже, тиждень поки що не поламався: у неділю сяяло сонце, понеділок настав по неділі, у вівторок завітав пан

Вівторакус. Три умови виконано. На жаль, завтра з роботи не відпустять, бо завтра не святковий день. На службу доведеться йти. Зате ж завтрашня середа неодмінно буде серед тижня! Як усяка інша. Тобто виконано й цю умову. А вільний день

у п'ятницю? Та це можна буде влаштувати, трохи побалакавши з начальником. А якщо той його не відпустить, то він самовільно залишиться дома, й край! Єдине, чому пан Пляшкер неспроможний був зарадити, — це накликати грому в четвер.

Грому доводилося сподіватися з небес. А грім у цей четвер був необхідний пану Пляшкерові, як повітря! На тому тижні Вівторакус у вівторок не приїде, це напевно.

Отже, нинішній тиждень був для пана Пляшкера останньою надією.

Але невже-таки ніяким чином не можна вплинути на погоду? Аж раптом йому блиснула рятівна думка!

— Так, — уголос сказав сам собі пан Пляшкер. — Це може спрацювати. У всякому разі, треба спробувати!

У середу не сталося нічого особливого. Пан Пляшкер, як завжди, вчасно прийшов на роботу й так само вчасно повернувся додому. Поводився він тихо-мирно, цілий вечір не виходив із кімнати й не вітав у себе ніяких гостей. Пані Моркван дуже з того тішилася.

Зате в четвер у неї виявилось куди менше причин тішитися. По обіді у двері будинку подзвонили. За хвилину пані Моркван вистромила голову надвір. Перед входом стояло двоє незнайомих чоловіків у спецівках з великим бляшаним аркушем у руках.

— Ви — пані Пляшкер? — запитав один, вищий.

— Нахабство! — обурилася пані Моркван. — Я не одружена. А якби навіть була одружена, то вже аж ніяк не з цим пляшкером. Крім того, він і сам нежонатий, отож ніякої пані Пляшкер немає в природі.

— Принаймні, здається, він саме тут мешкає, цей пан Пляшкер, — озвався нижчий чоловік. — То де його кімната?

— Отам, навпроти кухні. А вам це навіщо?

Замість відповіді, чоловіки підняли бляшаний аркуш, протиснулися з ним повз пані Моркван і рушили прямісінько до кімнати пана Пляшкера.

Розхвилювана пані Моркван подалася слідком за ними.

— Що він збирається з оцим робити? Він справді щось отаке замовив? — торохтіла вона. — Мені він нічогосінько не сказав про свій намір!

Чоловіки поставили бляшаний аркуш у кімнаті пана Пляшкера й пішли собі, лишивши безпорадну пані Моркван наодинці з несподіваним замовленням пана Пляшкера. Вона оглянула принесене з усіх боків і, хитаючи головою, промурмотіла:

— Ні, це не діло! Врешті-решт, коли ти збираєшся замовляти в моє помешкання отаке бляшане одоробло, треба спершу запитати в мене дозволу!

Тієї миті знов зайшли ті двоє чоловіків і принесли ще один бляшаний аркуш, трохи менший від першого.

— Оце так! Ви знов один принесли? — злякано пролебеділа пані Моркван.

— Ні, — скупко відповіли чоловіки й поставили другий аркуш біля першого.

— Як? Таж ви щойно один внесли! — помітно сторопіла пані Моркван.

— Ми не знов один принесли, ми принесли два бляшані аркуші, — уточнив вищий чоловік. Потім вони знову зникли й за мить внесли до кімнати третій бляшаний аркуш.

— Що він збирається з ними робити? — жахнулася пані Моркван.

Вищий чоловік засміявся.

— Може, оббиватиме ними стіну замість шпалер, — припустив він. — А можливо, йому треба спекти три чималі пироги.

— Та, може, він просто збирає колекцію бляшаних аркушів, — сказав нижчий. — Так чи інак, він замовив собі три бляшані аркуші, а ми виконали замовлення. Бувайте здорові!

Коли пан Пляшкер того дня прийшов з роботи, пані Моркван перехопила його вже в коридорі.

— Пане Пляшкере, — сказала вона з докором і стала йому на дорозі. — Пане Пляшкере, сьогодні кімнату, яку я вам з ласки своєї винайняла, двоє якихось чоловіків захастили аркушами металу.

Чи не розкриєте ви мені таємницю: що це має означати?

Пан Пляшкер весь засявав.

— А, то моє замовлення виконане вчасно! Чудово, чудово! — сказав він, обминув пані Моркван і відчинив двері своєї кімнати.

— Чудово? — перепитала пані Моркван. — І що ж ви збираєтесь робити з цим замовленням?

— За якоїсь чверть години ви про це дізнаєтеся. Це має бути несподіванка, — багатозначно відповів пан Пляшкер і причинив за собою двері своєї кімнати.

— Несподіванка? — проказала за ним пані Моркван і пішла на кухню зладнати вечерю.

За п'ять хвилин по тому пан Пляшкер постукав у двері кухні.

— Пані Моркван, — привітно сказав він, — чи не позичили б ви мені, з ласки своєї,

стілця?

— Ви сподіваєтесь гостей? — вражено спитала господиня.

Пан Пляшкер похитав головою.

— Ні, просто я хочу примістити замовлення.

— Прошу, беріть, якщо вже вам так дуже треба, — сказала пані Моркван і з осудом похитала головою вслід пану Пляшкерові, коли той поніс стілець до своєї кімнати. Коли він відчинив двері, вона встигла зазирнути всередину. Бляшані

прямокутники стояли, як і досі, прихилені до стіни. Усе так само осудливо хитаючи головою, пані Моркван сіла біля кухонного столу. Та не встигла вона до пуття вмотитися, як у двері кухні знов постукали.

— Пані Моркван, чи не позичили б ви мені ополоника й качалку? — спитав пан Пляшкер.

Якусь мить господиня дивилась на нього, наче зацікавившись з подиву.

— Навіщо? Ви щось печете? Пирого? То чом ви не робите цього в кухні? Виходить, ви таки чекаєте гостей? — вигукнула вона, здобувшись на слово.

— Ні-ні, це просто для тих бляшаних аркушів, — заспокоїв її пан Пляшкер.

І не встигла пані Моркван ще хоч щось сказати, як він з качалкою та ополоником в руках шаснув у свою кімнату. Пані Моркван побігла слідком і встигла вгледіти, що один бляшаний аркуш тепер лежав на двох поставлених один навпроти одного стільцях. Решта два стояли поряд, під стіною.

Потім пан Пляшкер миттю причинив двері кімнати.

— Що ж то за несподіванка така має бути? Цікаво! — промурмотіла собі під ніс пані Моркван, тупаючи назад до кухні. Та тільки-но вона знову сіла за обідній стіл, як тут-таки зірвалася з місця від жахливого гримотіння. Гурготіло, торохкало

і гримало в кімнаті пана Пляшкера, та так, що чашки в кухонному буфеті підскакували й бряжчали, наче під час землетрусу. Здавалося, що ось-ось завалиться будинок.

— Пане... Пан... П-пляшк-к-кере,— гукнула пані Моркван, вискочила з кухні й шарпонула двері кімнати пожильця. Те, що вона побачила в кімнаті, так її приголомшило, що вона на мить

утратила мову.

Пан Пляшкер, з поважним виразом обличчя, вистрибував по великому бляшаному аркуші, примощеному на двох стільцях, з качалкою в правій руці й з великим ополоником — у лівій, вибиваючи ними по черзі у два інші бляшані аркуші, прихилені до стіни. Він так захопився своєю роботою, що начебто зовсім не помітив пані Моркван на порозі кімнати.

Урешті-решт господиня віднайшла мову й зарепетувала:

— Чи ви геть ізсунулися з глузду? Що це за громовиця? Чи це, може, і є ота ваша несподіванка? То я залюбки її зрікаюся! Ви ще накликаєте сюди поліцію, якщо не кинете гриміти! Ви...

Пан Пляшкер перестав вистрибувати, скочив зі стільця й ступнув кілька кроків

назустріч пані Моркван.

— Як ви сказали? Ви сказали: "гриміти"? — вигукнув він.

— Авжеж, гриміти! — не вгавала пані Моркван. — Ви ж наробили такого грому, на дві грози вистачило б! Ви, мабуть, украй перепилися!

— Більше грому! Більше грому! — в захваті вигукував пан Пляшкер. — Пані Моркван, ви — золото! Я просто розцілював би вас за це!

Пані Моркван враз позадкувала.

— Отямтеся! — обурено вереснула вона.

— Грім, грім, грім-грім-грім! — заспівав пан Пляшкер. — У четвер гримотів грім!

— Тепер він ще й завів співи, — злякано промурмотіла пані Моркван і ще на два кроки позадкувала. Проте за хвилику зібралася на силі, обережно підступила до пана Пляшкера, лагідно поклала йому руку на плече і сказала повільно й

проникливо:

— Пане Пляшкере, мені здається, ви трохи перепрацювалися. Мабуть, за останні три тижні ви мали забагато прикрощів. У вас трохи перенапружені нерви. Лягайте-но чимраніше в ліжко, згода? А завтра, в п'ятницю, зостаньтеся вдома, так? Зробіть собі додатковий вільний день, еге ж?

— Правильно! — сказав пан Пляшкер. — У п'ятницю — вільний день! Цілком правильно!

— Ну й чудово, що ви згодні, — похвалила пані Моркван. — А завтра я подзвоню вашому начальникові й скажу, що ви захворіли. І вийдете на роботу аж у понеділок, еге ж? А тепер я вас лишаю, щоб ви собі спокійненько лягли в ліжко та гарненько виспалися, так?

— Так-так, — радісно підхопив пан Пляшкер.

Він мав чудовий настрій і знову почав співати:

В четвер самотужки зроблю собі грім, у п'ятницю з служби відпустять мене, тоді, можливо, в суботу Гм-Гм

до мене знов зазирне.

— Хто зазирне? — насторожилася пані Моркван.

— Це буде несподіванка, — відповів пан Пляшкер.

— Що, знову несподіванка? — скрикнула пані Моркван. — Знаєте, з мене й однієї цілком досить. На добраніч!

— На добраніч, — відгукнувся пан Пляшкер, замкнув двері, ліг у ліжко й не вилазив з нього цілу ніч та ще й півдня у п'ятницю.

В суботу пан Пляшкер прокинувся рано-ранісінько. Він спробував ще трохи заснути, але не зміг, бо був занадто неспокійний. Цілий ранок він не виходив зі своєї кімнати, дедалі нетерплячіше ходив з кутка в куток, раз у раз поглядаючи на годинник. Перед полуднем йому саянула одна

думка.

— Я — осел! — скрикнув він. Та одразу згадав пана Вівторакуса і мерщій виправився: — Я дурень! Адже Суботик того разу трапився мені саме на вулиці. Тож,

якщо хочу його здибати, треба й тепер вирушати до міста!

Він поспіхом надягнув куртку і вийшов з кімнати. Пані Моркван, мабуть, почула, як рипнули двері. Принаймні вона вистромила голову з кухні й запитала:

— Куди це ви зібралися?

— На прогулянку.

— Так-так, на прогулянку. Що ж, це вже краще, ніж вигадувати отакі жахливі несподіванки, як позавчора.

Пан Пляшкер вийшов на ріг тієї вулиці, де вперше побачив Суботика. Але тепер там не було людей. Нікого, ані лялечки. Суботиком ніде й не пахло. Пан Пляшкер оббігав усе місто, обстежив усі вулиці, позазирав у парадні входи геть усіх будинків, заглянув навіть у якийсь бак на сміття, бо там начебто щось зашаруділо. Але то була просто якась бездомна кицька. Суботик не прийшов.

Уже аж як споночило, повернувся зажурений пан Пляшкер додому. Коли він напрямився до своєї кімнати, пані Моркван виглянула з вітальні й сказала:

— А, це ви? Довгенька ж була ваша прогулянка!

Пан Пляшкер нічого не відповів. Стомлений і розчарований, увімкнув світло. Нікого. Ніхто не чекав на нього вдома. Мабуть, тому, що його грім був несправжній. Треба було, щоб розгулялася справжня гроза і гримів справжній грім, сумно

думав пан Пляшкер, сідаючи на стілець, позичений у пані Моркван задля гучного бляшаного грому. Та тільки-но він сів, стілець під ним із тріском розвалився, і пан Пляшкер, вельми незручно приземлившись, опинився під столом.

— Агов, татку! — пролунав з-під столу такий знайомий голос. Він бринів жалібно. — Не треба було мені підгризати ніжок у цього стільця. Тепер ви на мене сердитесь?

— Суботик! — зарепетував пан Пляшкер і з радощів підскочив догори, забувши, що він сидить під столом. — Суботик! Суботик повернувся!

Власне, він був би понабивав на голові добрячі ґулі, але там, де цілий ранок ще була стільниця, скатертина прикривала велику діру. І пан Пляшкер стирчав тепер із тієї діри, стоячи поміж чотирма ніжками столу, з начепленою на голову білою скатертиною, безпорадно махаючи руками в повітрі.

— О, класна ідея, татку! Граємося в привидів! — у захваті вигукнув Суботик, побачивши пана Пляшкера в такому вигляді, підскочив до ліжка, стягнув звідти простирадло й закутався в нього з головою. Тієї хвилини двері відчинилися. Пані Моркван стала на порозі й запитала:

— З ким ви, власне, розмовляєте? Чи це ще одна ваша нес-с-под-д-ді-і-іванка? — Жажнувшись, вона миттю захряснула двері, зачинивши в кімнаті пана Пляшкера двох моторошних привидів.

Пан Пляшкер нарешті виборсався з лабетів скатертини, визволився з рами столу і стягнув у Суботика з голови простирадло.

— Яка краса, що ти повернувся! — вигукнув він. — Я страшенно радий! Хоча знову все розпочалося просто карколомно.

— Карколомно? — Суботик, усміхаючись, дивився на пана Пляшкера. — Еге ж,

татку, ваша правда. Пані Моркван просто карколомно перелякалася. Але ж пані Моркван і сама карколомна розпочинальниця страшенно карколомних...

— А ось мені зараз просто карколомно кортить довідатися, де поділася стільниця з мого столу, — сміючись, урвав карколомну промову Суботика пан Пляшкер.

— Стільниця? — присоромлено спитав Суботик. — Знаєте, татку, як посидиш сам-самісінький з обіду до вечора в цій кімнаті, то й попоїсти схочеться. А деревина ж смачненька, розумієте?

— Та то не таке велике лихо. Головне, що ти нарешті повернувся, — сказав пан Пляшкер. — Адже тепер я хутко матиму справну машину для здійснення бажань. Для неї нова стільниця — чистий дріб'язок... Та все це ми обміркуємо з тобою завтра. А зараз ми насамперед відзначимо нашу зу

стріч!

— Відзначимо, татку! Віршиком! — зрадів Суботик. — Щойно складеним!

Суботик снідав-наминав

саму дрібну дрібничку:

чотири ніжки від стільця,

та трішки-трішки крісельця,

та ще півтрішки тапчанця,

та з столика стільничку.

Усякий харч він підбирав —

чи теплий, чи холодний, —

Суботик не перебирав,

бо дуже був голодний!

— А, то ти й тапчанця з крісельцем покуштував? — мовив пан Пляшкер

— Та це ж дріб'язок для машини здійснення бажань! — заспокоїв його Суботик.

Другий розділ. Машина для здійснення бажань полюбляє точність

У неділю рано панові Пляшкеру здалося, що він ще спить і вві сні чує, що хтось у його кімнаті голосно виспіває. Пан Пляшкер перекинувся на другий бік. Але спів не змовк. Аж тоді пан Пляшкер пригадав, що до нього ж повернувся Суботик! Пан Пляшкер умить пробудився, сів і роззирнувся по кімнаті.

Суботик кнопками прикріпив до порожньої рами столу скатертину таким чином, що вийшов начебто гамак. Тепер малий шибеник сидів у цьому гамаку, гойдався і співав:

В обід у суботу, о першій нуль сім

я вмить опинився в покоїку цім,

вікном не схотів я залазити знов —

гарненько, чемненько дверима ввійшов.

Пан Пляшкер розцвів.

— Як чудово, що я знову прокидатимусь від звуків пісеньки, — тішився він. — Мені цього так бракувало!

— Ну, пісенька ще не дуже досконала. "Сім" і "цім" — не найкраща в світі рима, — самокритично оцінив свій твір Суботик. — Ану лиш, спробую ще раз:

Сюди пройшов я навпрошки,

бо я сміливець — ого-го!

І знов співаю пісеньки

для татка Пляшкера свого.

Пан Пляшкер схвально кивнув головою.

— Безперечно, так ще краще, — сказав він. — Але було б просто неперевершено, якби ти співав трохи тихіше, щоб не почула пані Моркван.

— О, починається! — скривився Суботик. — Мені що, знов доведеться ховатися, щоб вона мене не побачила?

— Попервах це було б дуже непогано, — сказав пан Пляшкер. — А завтра я знайду спосіб делікатно поставити пані Моркван до відома, що, мовляв, маленький Робінзон повернувся.

Суботик здивовано звів на нього очі.

— А що, хіба вона й досі вас лає? — спитав він. — Ви ж тоді були загадали бажання, щоб вона кожного разу, як їй закортить нападися на вас, промовляла щось дуже люб'язне!

— Вона стала трохи люб'язніша, як була, — відповів пан Пляшкер. — Проте інколи ще нападається. Останнім часом навіть частіш.

— Що ж, це можна зрозуміти. Якщо тут давненько не було Суботика, то загадані бажання поволеньки блякнуть. Аж поки майже зовсім змарніють. Але тепер я тут. Ось побачите, вона більше не буде сваритися.

— Це добре, — сказав пан Пляшкер і підвівся з ліжка. — Хоча тепер її сваріння мені не дуже й дошкуляє.

— Отак краще! — похвалив Суботик.

— Та інколи я їй не мовчу, — гордовито повідомив пан Пляшкер.

— А так найкраще! — похвалив Суботик. — Ви таки від мене дечого навчилися.

Аж тепер пан Пляшкер уперше роздивився Суботика ясної днини. Той був на вигляд такий самісінький, як тоді, коли пан Пляшкер уперше здибав його на вулиці: хоботець, обличчя все в

синіх цятках, а спина густо вкрита цупкою рудою шерстю. В усій своїй красі сидів він у гамачку зі скатертини і всміхався панові Пляшкеру.

— А де, власне, ти дів свого водолазного костюма? — запитав пан Пляшкер.

— Якби ж він хоч був смачний! — відповів Суботик, аж здригнувшись від огиди. — На жаль, гума надто в'язка штука. Колись мені, щоправда, трапилися були гумові шлейки до штанів, то ті смакували чудово! Але ж вони були старі-старі й зовсім ослаблі.

— Так. Отже, водолазного костюма вже нема, — сказав пан Пляшкер. — Та гаразд, я ж бо знаю, що нам не конче треба виряджатися заради нього до універмагу. Маючи в хаті Суботика, мені досить буде лише придумувати бажання, аби щось добути! Отож я й починаю: бажаю гарного, нового, блакитного водолазного костюма!

— Справді, тату? — здивувався Суботик.

А що відразу по тому нічого не сталося, пан Пляшкер повторив, трохи вже нетерпляче:

— Хочу гарного, нового, блакитного водолазного костюма!

— Цілком вистачило б одного! — похитавши головою, мовив Суботик. Тієї ж таки миті у нього з обличчя зникли дві сині цятки. Зате на панові Пляшкерові поверх піжами з'явилися два водолазні костюми.

— А це що за дурниці? — розсердився він і мерщій розшморгнув замок-"блискавку" на верхньому костюмі: аж у трьох одежинах йому зробилося таки занадто парко.

— Чого — дурниці? — не зрозумів Суботик. — Не дурниці, а два нові, гарні водолазні костюми, як ви й забажали. Дивіться, ось навіть ціну вказано: триста дев'яносто вісім марок!

— Не хочу я ніякого водолазного костюма! — сердився пан Пляшкер. — А двох — і поготів!

— То навіщо ж ви їх забажали?

— Я хотів одного водолазного костюма — тобі, це ж ясно, як білий день! А зовсім не двох — собі! — не вгавав пан Пляшкер, силкуючись виборсатись із обох костюмів.

— Та ви ж сказали: бажаю гарного, нового, блакитного водолазного костюма! — нагадав Суботик. — А тоді те саме промовили вдруге. Іншим разом не кваптеся так!

— А, он як! — сказав пан Пляшкер. Йому тим часом пощастило визволитись і з другого водолазного костюма. — Тоді починаю все спочатку: хочу, щоб на Суботикові був гарненький, новий, блакитний водолазний костюмчик!

Тільки-но він це сказав, на обличчі в Суботика поменшало ще на одну синю цятку, зате він тепер гойдався в "гамачку" вбраний у водолазний костюм.

— Шик! — захоплено сказав Суботик, то розшморгуючи, то зашморгуючи "блискавку" — Завтра в універмазі тільки свиснуть, як побачать, що бракує трьох костюмів, ге ж?

Пан Пляшкер злякано втупився в Суботика очима.

— Що-що? — скрикнув він. — Чи не хочеш ти сказати, що це костюми з універмагу?

— Ну, звідкись же вони та мають узятися, — відповів Суботик. — Хіба ж ви не бачили етикеток із ціною? Там же вказано й назву універмагу.

— Що ж мені тепер робити з цими двома водолазними костюмами? — забідкався пан Пляшкер, згріб їх із підлоги й запхнув у шафу. — Уяви-но собі, як пані Моркван післязавтра прочитає в газеті, що з універмагу вкрадено водолазні костюми,

і знайде два тут, у мене в кімнаті! Вона ж матиме мене за злодія! А як знайде ці костюми в моїй шафі, то підозрюватиме мене ще дужче. Бо тоді здаватиметься, що я їх туди сховав!

— А ви ж таки їх сховали, тату.

— Але я вже знаю, як лихові зарадити! Добре, що це мені так швидко спало на думку. Увага! Я хочу, щоб ці костюми знов опинилися там, звідки з'явилися!

Тільки-но він це сказав, як у Суботика з обличчя де й ділися три сині цятки. А слідом за ними наче вода змила три водолазні костюми: спершу один, потім другий і

нарешті третій — Суботиків.

— Ох, як шкода! — зойкнув Суботик і поглянув на своє голеньке черевце.

— Чого ж і твій костюмчик також зник? — обурився пан Пляшкер. — Треба ж було тобі твій залишити, щезнути мали два зайві!

— Я ж вам уже пояснював, тату: вам треба точніше висловлювати свої бажання. Не кажіть: "водолазні костюми", якщо маєте на думці лише два з усіх.

Пан Пляшкер опустився на краєчок ліжка.

Виявляється, з цими бажаннями не все так просто, як він собі гадав. Він хвилюю подумав, а тоді сказав:

— Я хочу, щоб на Су ботикові знову був цей гарненький, новенький блакитний водолазний костюмчик!

Ще одна синя цятка зникла з Суботикового обличчя, зате він тепер вдоволено гойдався у своєму "гамаку", вбраний у блакитний водолазний костюм.

Пан Пляшкер з полегкістю побачив, що цього разу вийшло до ладу. Тому він одразу додав:

— Крім того, я хочу, щоб стілець знову став цілий. Дуже добре! А ще я хочу, щоб стільниця знов щільно вляглася на столі і...

— Тату, тату, постривайте! — загукав Суботик здушеним голосом. — Як же мені тепер вибратися звідси?!

Пан Пляшкер остовпів: його стіл стояв накритий новенькою стільницею, але Суботик мов здимів! Пан Пляшкер нахилився й заглянув під стіл.

Суботик у своєму "гамаку" завис поміж ніжками столу так, що ледве міг поворухнутися, затиснутий стільницею.

— Ох, пробач! — сказав пан Пляшкер і мерщій додав: — Я хочу, щоб стільниця знову злетіла зі столу!

Задиханий Суботик вибрався зі свого "гамака", висмикнув скатертину й став із нею біля столу.

— Ну, тепер кажіть бажання, тату, — озвався він звідтіля.

— Хочу, щоб стільниця знову міцно вмонтилася на столі, — сказав пан Пляшкер і уважно простежив, як стільниця повернулася на місце і щільненько вклалася на стіл.

— Отак. А тепер застелимо, — сказав Суботик і вже хотів був чепурненько застелити стіл.

— Ні, це зроблю я, — вихопився пан Пляшкер, якому чимраз дужче подобалося загадувати бажання. — Хочу, щоб стіл знову був гарненько застелений скатертиною.

Він з утіхою дивився, як скатертина легесенько майнула на стіл.

— Любо глянути! — сказав пан Пляшкер. — А тепер я хочу, щоб не вмиватися самому, а щоб мене вмили! Та не такою ж холоднючою водою! Хочу, щоб мене вмивали тепленькою! Отак добре! А тепер хочу, щоб мене втерли. Та гарненько втерли!

Отак, а тепер нехай мене поголять! О, а зараз — щоб я вже був одягнений!

Пан Пляшкер озирнув себе: він сидів скраю на ліжку в синьому костюмі.

— Та не в костюм! — вигукнув він. — Це занадто вже вчистю. Хочу, щоб костюм

знову сховався в шафу! Убраним я хочу бути так. У мою білизну! Правильно! У мою червону картату сорочку. Дуже добре! А тепер мої плисові штани, брунатні, в рубчик. Отак. Тепер — ліву шкарпетку, праву шкарпетку, і нарешті черевики. Дуже добре, просто чудово! Я в захваті!

Проте Суботик зовсім не був у захваті. Навпаки, обличчя в нього було вельми заклопотане.

— У чому річ? Я щось не так зробив? — спитав пан Пляшкер.

— Та ні, тату. Тільки чи помітили ви, скільки вже цяток ви зужили на свої бажання? Двадцять чотири. Двадцять чотири цяточки за дванадцять хвилин! Тобто дві цятки за кожную хвилину. Якщо ви й далі загадуватимете бажання в такому темпі, то за чотири хвилини й тридцять секунд з мого

обличчя щезнуть геть усі цятки. Може б, залишити кілька для поважніших бажань?

— Правда твоя, правда, — злякано сказав пан Пляшкер. — А я про це й не подумав. Тепер нам саме час запустити машину для здійснення бажань. Бо використаємо останню твою цяточку, а машина все не працюватиме.

— А де ж вона у вас, тату? — роззирнувся по кімнаті Суботик.

— Я поставив її на горище. Тут вона стояла в мене на дорозі. Та й я ж все одно не вмів її запустити, — розповідав пан Пляшкер. — Ось зараз я загадаю бажання, щоб вона опинилася тут.

— А треба? Можна ж просто піти туди по неї, — запропонував Суботик.

— Ет, чого там! У тебе ще ж є дев'ять цяток! Спокійно можна дозволити собі одне бажання, — відповів пан Пляшкер. І додав: — Хочу, щоб ми опинились на горищі!

Тільки-но він це сказав, як вони обидва вже стояли в напівтемному приміщенні під дахом.

— Вісім! — сказав Суботик

— Що, прошу? — не зрозумів пан Пляшкер.

— У мене лишилося тільки вісім цяток, — з докором сказав Суботик

— А, он що! — мовив пан Пляшкер. — Поглянь, горище стало якесь начебто зовсім не те, далеко більше, ніж було. Але ж це не я забажав, щоб воно змінилося. Я забажав лише, щоб тут опинилися ми... І машина для здійснення бажань десь діла ся... Мабуть, хтось украв!

— Агов! Хто це там нагорі? — почувся раптом знизу товстий чоловічий голос. І пан Пляшкер із Суботиком почули на сходах важке гупання чийхось ніг.

— Це... це не пані Моркван, — збентежився пан Пляшкер. — Що ж це в неї за гість?

Відразу по тому двері горища рвучко відчинилися, в них став якийсь дядько, вперся руками в боки й вигукнув:

— Чи не пояснили б ви мені, чого ви тут шукаєте?

— Машину, — відповів пан Пляшкер. — А хто ви, власне, за один?

— Я? Я — пан Амфібер. А ось ви хто? — вигукував чоловігя. — І як ви тут опинилися?

— А, зрозумів, — усміхнувся пан Пляшкер. — Ви не чули, як ми зійшли сюди,

нагору, бо ви саме розмовляли з пані Моркван, а тоді...

Пан Амфібер сердито урвав його мову:

— Годі базікати! Поясніть мені нарешті, що вам треба тут, у моєму будинку? Бо викличу поліцію! — лютував він.

— Як то — у вашому будинку? — перепитав пан Пляшкер. Потім його обличчя на мить проясніло. — А, врешті я зрозумів! — зрадів він. — Я осел! Тобто я, звісно, маю на увазі — я дурень! Але тепер мені все зрозуміло: пані Моркван таємно одружилася! А чого ж вона нічого не сказала мені? То, ви

ходить, ви, певним чином, пан Моркван. Маю на увазі — її чоловік. І тому будинок тепер належить і вам. Через те ви й маєте право сказати: мій будинок! Тоді — широко вітаю!

Він простяг руку й рушив до пана Амфібера з вітанням. Той перелякано відсахнувся, хряснув дверима перед носом у пана Пляшкера і двічі повернув ключа в замку. За мить пан Пляшкер із Суботиком почули, як він квапливо гупає сходами наниз.

— Дивного чоловіка обрала собі пані Моркван, я гадав, що в неї ліпший смак, — зазначив пан Пляшкер. — Що ж нам робити? Не можемо ж ми вилізти вікном. Чи, може?.. — Він підійшов до вікна й глянув униз.

— Та що ж це таке? — вражено вигукнув він. — Де це ми? Адже он унизу — трамвай! Ми зовсім не в будинку пані Моркван. А де ж тоді ми?

— Ми — на горищі, як ви й забажали, тату, — мовив Суботик. — Тут навіть куди краще й просторіше.

— Та я ж хотів опинитися на нашому горищі! У будинку пані Моркван, це ж ясна річ! — розсердився пан Пляшкер.

— Але ж, тату, я вам уже двічі казав: точніше окреслюйте свої бажання! Коли загадуєш машині виконати якесь бажання, байдуже, що в тебе на думці, важливо лише те, що сказав. А ви ж не сказали: "опинитись на горищі будинку пані

Моркван", погодьтеся!

— То що ж нам тепер робити? Мабуть, лише одне: побажати, щоб було скасовано попереднє бажання, — мовив пан Пляшкер. — Та саме й час. Я чую, що сюди вже йдуть.

Пан Амфібер з двома поліцаями брався сходами нагору.

— Але обережно, там два дивні, просто чудернацькі типи, — остерігав він поліцаїв, ступаючи по східцях. — Малий — у водолазному костюмі.

Дорослий без угаву товче якісь нісенітниці, здається, хоче мене одружити з якоюсь Морквою. Поліцаї косували на нього з недовірою.

— Вони обидва там, нагорі? — спитав один. — І ви не бачили, як вони туди добиралися? Хіба двері будинку були відчинені?

— Та ні, — відповів пан Амфібер. — Двері були зачинені. А то кожне шпаціювало б просто в будинок!

— Якось же ті двоє та дісталися в будинок. Правда? — спитав другий поліцай.

— Тепер це не найважливіше, — невдоволено боронився пан Амфібер. — Дорослий, у всякому разі, шукав там, нагорі, свою машину! Та ви зараз самі побачите.

Вони вже стояли під дверима горища.

— Дозвольте! — сказав один поліцай, просунувся наперед, тихо повернув ключа в замку і штовхнув двері. — Порожньо! — сказав він. — Тут нікого немає!

Пан Амфібер просунув у двері голову. Горище було порожнісіньке, коли не враховувати кількох припалих пилом слоївків, приткнутих на викинутій з кухні старій полиці. Пан Амфібер спантеличено обернувся до поліцаїв і спитав:

— Як же це? Ти диви, тут нікого немає. А де ж вони ділися?

— Про це ми б хотіли запитати вас, — сказав другий поліцай. — Ви забрали нас із відділку, витягли сюди нагору, нібито щоб показати якихось двох типів у водолазних костюмах...

— Один! У водолазному костюмі був лише один! — уточнив пан Амфібер.

— Спокійно! — урвав його мову перший поліцай. — А знаєте, що я думаю? Ви хотіли з нас пожартувати! Хіба ж не втіха — прогнати двох працівників поліції на п'ять поверхів угору!

— Три поверхи, — уточнив пан Амфібер.

— Я не маю аж ніякої охоти сперечатися з вами щодо поверхів! Ви про нас ще почувте! Вам це дорого коштуватиме! Бо то не дешевенька розвага — водити за носа поліцію!

— За носа? Та я зовсім не хотів водити вас за носа! Мене ж бо самого, як я бачу, обвели круг пальця. Мені прикро, якщо вам здається, що вас водять... даруйте, за носа, — вибачався пан Амфібер.

— Ну-ну, добре. Не накладаємо стягнення і в вашому випадку, нам не першина! Воно ж вимагає забагато писанини, — підсумував другий поліцай. — Та якщо вам ще хоч коли-небудь заманеться коїти ваші веселощі щодо службової особи...

— Ніколи в світі, — пообіцяв пан Амфібер. — А надто щодо вас!

З тим обидва поліцаї спустилися сходами наниз.

Тільки пан Амфібер ще довгенько стояв на горищі, раз у раз хитаючи безпорадно головою.

— Вихопились! — сказав пан Пляшкер до Суботика. Вони стояли в кімнаті пана Пляшкера в будинку пані Моркван. — Якби я забажав вернутися сюди хоч на десять секунд пізніше, вони б застали нас на чужому горищі. Було б нам непереливки, еге ж?

— Сім, — сказав Суботик.

— Що, будь ласка?

— Тепер у мене лише сім цятток, — мовив Суботик.

— Отже, доведеться мені справді якнайточніше висловити своє бажання, аби не змарнувати ще однієї твоєї цятки. Я хочу, щоб зараз ми обидва стояли на нашому горищі просто перед машиною для здійснення бажань.

— Шість, — сказав Суботик. А тоді вони враз опинилися там.

Пан Пляшкер обійшов круг машини для здійснення бажань, оглянув її з усіх боків,

зняв з неї кілька мереживних серпанків павутиння. Машина помітно припала пилом.

— Так, а тепер я відразу й запусчу її, — сказав він, заздалегідь радіючи.

— Одну хвилику, постривайте, стоп, тату! — вигукнув Суботик. — Спершу я повинен усе вам пояснити, щоб ви нічого не пошкодили. Що ви збираєтесь робити?

— Вже ж не що! Ясна річ! Зараз забажаю собі на машину кнопку, щоб приводити в рух механізм, а тоді...

— Стоп! Краще— ручку! Її легше відрегулювати.

— Ну, гаразд, ручку...

— Але не гаразд те, що ви замовляєте ручку для машини вже тут, на горищі.

— Так? А то чому?

— Працюючи, машина має перебувати в якнайстабільнішому стані, не можна совати її туди-сюди. Вона дуже чутлива. А я не знаю, чи захочеться вам за кожним новим бажанням дертися на горище...

— Звісно, не захочеться, — сказав пан Пляшкер. — Я бажаю, щоб машина негайно опинилася внизу в моїй кімнаті на столі!

— П'ять, — сказав Суботик. — Хоч би ви були принаймні забажали, щоб і ми перемістилися наниз разом з машиною!

— А, та я зараз! Бажаю, щоб ми з Суботиком зараз були внизу в моїй кімнаті!

— Чотири, — мовив Суботик. Обидва вони вже стояли внизу на ліжку пана Пляшкера.

— Бачте, — нагадав Суботик, зіскочивши з ліжка, — ви знов висловили своє бажання неточно, не сказали, де саме в кімнаті ми хочемо приземлитись. Ще добре, що ми бемцнулися на ліжку. А могли б опинитися в замкненій шафі, бо, зрештою, вона також — у вашій кімнаті.

Та пан Пляшкер навіть не чув Суботика як слід.

— Моя найкраща скатертина! — скрикнув він. — На що вона оце схожа!

Машина для здійснення бажань стояла на чудовій скатертині така сама брудна й запилюжена, як щойно на горищі. По нитці павутини, що звисла донизу, саме видерся нагору гладкий павучисько й зник усередині машини.

— Бр-р-рр, — аж здригнувся пан Пляшкер з огиди. — Бажаю, щоб із кімнати негайно зник весь бруд, а машина щоб сяяла й виблискувала так, як тоді, коли я тільки-но її одержав.

— Три, — докірливо сказав Суботик, коли весь бруд зник із кімнати і машина засяяла й заблищала, як новенька.

— Однак тепер я мушу пильнувати, аби не зробити більше жодної помилки, — заклопотано сказав пан Пляшкер. — Цяток лишилося як кіт наплакав. Мабуть, зроблю ось що, врешті-решт:

бажаю, щоб у машини була ручка, якою цю машину можна вмикати й вимикати!

— Дві, — сказав Суботик.

— Що таке, де ж та ручка? Не бачу я ніякої ручки! — розтривожився пан Пляшкер.

— А зайдіть-но з іншого боку, — підказав Суботик.

І справді, з іншого боку машини пан Пляшкер побачив невеликий металевий важіль, якого перед цим там не було. Біля нього горіла маленька червона лампочка.

— Що означає це світло? — спитав пан Пляшкер.

— Це знак, що машина готова до роботи, — пояснив Суботик. — Тепер треба поставити цей важіль на "ввімкнено" і промовити своє бажання в отой розтруб на машині. Коли бажання виконано, ставите важіль на "вимкнено". Ось і все.

— Треба негайно випробувати машину, — вирішив пан Пляшкер. — Я вже просто не витримую! Тільки що ж мені забажати?

Він поставив важіль на "ввімкнено" і замислився. Лампочка швидко-швидко заблимала.

—Хочу цілу купу грошей, — сказав пан Пляшкер у розтруб.

— А куди? — прошепотів йому Суботик. — Треба сказати, куди саме ви замовляєте гроші, бо вони опиняться десь-інде.

— А-а! Хочу цілу купу грошей сюди, в цю кімнату!

Машина глухо загула, і червона лампочка перестала блимати. Пан Пляшкер роззирнувся. На столі коло машини лежала п'ятимаркова монета, якої там доти не було. На стільці він побачив двадцятимаркову банкноту, під столом на килимі — ще три.

— Оце й усе? — трохи розчаровано спитав пан Пляшкер. — Оце така купа грошей? — Він підняв з килима на підлозі під столом три грошові купюри й розглянув їх. — Три десятидоларові купюри! І що ж мені робити з американськими грішми?

— Це, безперечно, не все. Треба тільки пошукати, — сказав Суботик. — Ось, дивіться, — в черевіку сім монет по п'ятдесят італійських лір. А отут у книжці — сто рублів! А зазирніть у люстру: тут вісім швейцарських франків і десятимаркова

купюра! А отут у вазі — чотирнадцять динарів! Отож буде вам ціла купа грошей, треба лишень позбирати їх усі.

— Я вже бачу, що знов не дуже точно висловив своє бажання, — сказав пан Пляшкер. — Спробую-но ще раз: хочу, щоб отут на стільці стояв кошик для білизни, повний наших рідних грошей!

Машина знов глухо загула, лампочка заблимала — і враз на стільці перед паном Пляшкером де не взявся повнісінький білизняний кошик дрібняків.

Пан Пляшкер розсердився.

— Знов не те! — забурчав він. — Хіба ж я можу піти до крамниці й розплачуватися за куплене самими дрібняками? Треба мені спершу сісти й гарненько поміркувати, щоб придумати нове бажання.

Він хотів був стягти важелезний білизняний кошик зі стільця, та скінчилося на тому, що кошик перекинувся і тисячі дрібних монет порозкочувалися по всій кімнаті. Неприязно озираючи розсипані на підлозі дрібняки, пан Пляшкер промимрив:

— Тепер, Пляшкере, кидай усе та давай тут лад!

Потім став перед машиною для здійснення бажань і мовив:

— Я хочу, щоб оцей дурний білизняний кошик зник із кімнати разом з усіма оцими

грішми! Зараз-таки!

Машина знову глухо загула й заблимала червоною лампочкою, білизняний кошик щез так само враз, як і з'явився, а з ним разом — усі марки, долари, рублі, динари — одне слово, геть усі ті гроші, що були в кімнаті.

Потім червона лампочка погасла і важіль, легенько клацнувши, автоматично вказав на позначку "вимкнено".

— Та що це знов таке? — роздратовано сказав пан Пляшкер.

— Мабуть, машина перегрілася, — мовив Суботик. — У таких випадках вона автоматично вимикається задля перепочинку. Більш як троє бажань за такий короткий час неспроможна виконати й найкраща машина.

— А скільки їй треба часу для перепочинку? — запитав пан Пляшкер.

— Цього ніколи неможливо визначити заздалегідь, — відповів Суботик. — Десь так від дев'яти хвилин до дев'яти годин.

— Дев'ять годин? Ну, я не збираюся стільки сидіти над машиною й чекати. Ходімо десь попоїмо. А поки повернемося, вона, може, встигне перепочити.

Пан Пляшкер підійшов до вішалки і зняв із гачка свій піджак.

— Попоїмо? Чудова думка, тату! Попоїсти — це завжди су пер! — зрадів Суботик. — А куди ми підемо?

— До якоїсь кав'ярні, — відповів пан Пляшкер.

— Яка краса! До кав'ярні! Як гарно! В кав'ярню! Слухай, це ж — у риму! Ну то складу віршика!

Йдемо, йдемо!

Попоїмо

в кав'яреньці затишній —

татуньо Пляшкер

і синок

Суботик

дуже втішний!

Вже під дверима Суботик спитав:

— А там платити треба?

— Аякже! — засміявся пан Пляшкер.

— А чим?

— Та грішми ж!

— Якими грішми?

— Якими? Моїми, звісно. У тебе ж немає.

— Якими вашими? Покажіть їх мені.

— Ти що, гадаєш, я попоїм і просто піду геть, не заплативши? — Пан Пляшкер дістав з кишені гаманця, розкрив і наставив Суботикові під самий хоботець. — Ось. Цього вистачить.

— Вистачить? Тоді доведеться нам шукати дуже дешевої їжі — по нуль марок нуль-нуль пфенігів.

— Як то? — зронив пан Пляшкер і заглянув у порожній гаманець. — Та тут нічого нема! Хтось украв мої гроші!

— Боюсь, що ви їх самі в себе вкрали, — зіркував Суботик. — Хіба не ви загадали бажання, щоб усі гроші зникли з кімнати?

— Ох, я телепень! — розсердився пан Пляшкер. — Тепер ми навіть піти попоїсти десь не зможемо. Доведеться сидіти тут і чекати, поки ця клята машина — коли-то! — перепочине!

— Не лайтеся, тату! — прошепотів Суботик. — Адже машині для здійснення бажань також потрібен спокій. Ми можемо, поки вона відпочиває, згуляти в "Братику, не сердься!"

— Про мене, — буркнув пан Пляшкер, дістав з полицки шахівницю, і вони почали гру.

За дві години в машині раптом спалахнула червона лампочка. Суботик відразу це помітив.

— Дивіться, дивіться, тату! Придумуйте бажання!

Пан Пляшкер підвівся, встановив важіль на "ввімкнено", зачекав, поки лампочка заблимала, й сказав:

— Я хочу, щоб отут на стільці лежала ціла купа двадцятимаркових банкнот!

— Добре! — похвалив Суботик.

А далі вони вдвох із паном Пляшкером тільки дивилися, як на стільці все ріс угору стос паперових грошей. Трохи згодом гудіння замовкло і лампочка вже не блимала. Пан Пляшкер поставив важіль на "вимкнено", напакував собі грішми обидві

кишені піджака так, що вони аж понадималися, й сказав Суботикові:

— Отепер ми з тобою будемо великі цяці!

Суботик аж хоботцем захитав з дива:

— Великі цяці? Справді? А які завбільшки? Га? Якими завбільшки ви хочете нас поробити? Щоб ми в двері не пройшли?

— Та ні, — засміявся пан Пляшкер, — я лише хотів сказати, що ми зможемо всмак, просто добряче попоїсти.

— Ще й усього багато-багато!

— Ну-ну, ти тільки не перебільшуй. Замовимо якусь закуску, добру основну страву та десерт, — постановив пан Пляшкер.

— Закуску! — розмріявся Суботик. — Я вже мов бачу її перед собою! Це буде салат.

— Непоганий початок, — погодився пан Пляшкер. — І який же салат ти собі уявляєш?

— Зараз я вам трохи розповім, яка закуска мені найсмачніша, — сказав Суботик. — Чи краще звіршувати?

— Звірілу й!

— Чудово! — зрадів Суботик. — Віршована закуска.

Я почав би з двох салатів:

пух качиний до томатів,

шкіряні штанці гарненько
пошатковані дрібненько,
сім цибульок, майоран,
та петрушка, кріп, шафран, —
розмішати все це пальцем,
присмачити добре смальцем,
всипать тирси із тополі,
посолить півфунтом солі
та морозива додати —
вийдуть — чудо не салати!

Як вам така чудова закуска? Га, тату?

— Огидно! — сказав пан Пляшкер.

— То, може, вас дужче полонить основна страва? Готувати її треба так:

Засмажить гарно табурета,
дати раму без портрета,
рясні боби, масні шпикачки,
смачні тушковані тріскачки,
пиріг зі свіжою жорствою,
пакунок з вовною черствою,
портфель під соусом — під білим! —
і зварений некруто килим...

Така основа основної страви. Як вона вам, тату?

— Паскудна!

— Справді? Тоді, може, вам більше смакуватиме делікатний десерт:

На десерт з'їмо ми з вами
сім каштанів з колючками,
далі мисочку красиву
кісточок із чорносливу, —
грубше змелених, до речі! —
бо то втіха для малечі.

Та яєчню з мармеладом,
та гірчицю з шоколадом,
і нарешті, наостанок
маринаду з медом дзбанок!

Ну, вже ця страва, тату, припадає вам до смаку!

— У мене від неї шлунок стане шкереберть, — оцінив пан Пляшкер. — Та нащо дарма й говорити! Адже таких чудернацьких страв у нашому місті тобі ніде не подадуть!

— Оце так? А що ж я тоді їстиму? Що ж тут подають?

— Замовимо тобі те саме, що й мені. Так буде найліпше, — порадив пан Пляшкер. — Тоді ти принаймні не зробиш помилки. Так чи так, я мушу тобі повідомити декілька

правил, щоб ти знав, як поводитись у кав'ярні.

— То там з усіма водяться? — перепитав Суботик. — І довго там з нами водитимуться? Я ж думав, що там нас швиденько нагодують...

— Ніхто там з тобою не водитиметься! — розсердився пан Пляшкер. — Не мели дурниць!

— Та чого ви кричите? — сказав Суботик. — Це ж ви самі таке вигадали. А я не хочу, щоб зі мною цілий день водилися, чи по кав'ярні, чи ще де! Я хочу їсти!

— Та ти ж і їстимеш, заспокойся! Тільки треба тобі знати певні правила. По-перше, не можна їсти руками, треба неодмінно з ножем і виделкою.

— А чим же я їстиму того ножа й виделку, як не руками? Ногами, чи що? — здивувався Суботик.

— Та не ножа з виделкою ти їстимеш, а з допомогою ножа й виделки.

— О, це вже цікаво! Це я собі зараз заримую!

Їдять не руками,

ані ногами —

ножем і виделкою —

суп з пирогами.

А ще які правила мені треба знати?

— Друге правило таке: не розмовляти з напханим ротом!

— А це правило нудне!

— І чому ж? — суворо запитав пан Пляшкер.

— Бо його треба було заримувати. Отак:

Коли рот напхав ти повний,

то сиди, мов пень, безмовний.

А як в роті спорожніло,

то тоді балакай сміло!

— Ну, всі правила не швидко заримуєш, — сказав пан Пляшкер. — Час іти. Бо вже недалеко й до вечора, а ми ще і не пообідали.

В коридорі їх перехопила пані Моркван.

— О, а це що таке?! — зарепетувала вона, впершись руками в боки. — Це ж той Робінзон, що перекидав мою тиху-мирну оселю догори ногами!

Звідкіля ж він узявся знов?

— З оцієї кімнати, — відповів Суботик, показав на двері кімнати пана Пляшкера, усміхнувся й пояснив: — Он звідки.

— Він що, збирається тут лишитися? — допитувалась пані Моркван.

— Ні, він не збирається тут лишитися, він збирається піти до кав'ярні й з'їсти там закуску, основну страву та десерт, — повідомив Суботик.

— То... то це... — пробелькотіла пані Моркван, та пан Пляшкер урвав її мову, не давши їй навіть як слід почати речення:

— Зрозуміло. Ви знов будете мені доводити, що в такому разі я маю більше платити вам за помешкання. — Він сгннув до кишені піджака, дістав цілу паку грошей і тицьнув

господині в руку. — Ось, візьміть, — сказав він. — Гадаю, цього досить вам за місяць.

І поки пані Моркван стояла, роззявивши рота, й розгублено дивилася на жмут грошей у себе в руці, такий грубенький, що його ледве охоплювали її пальці, пан Пляшкер, безжурно насвистуючи, разом із Суботиком зник за надвірними дверима.

Якийсь час обидва мовчки йшли вулицею. Аж раптом Суботик зупинився.

— Дивіться, тату, отам-о щось написано про "страви". Зайдемо туди? — запитав він і прочитав по складах: — "Ви-шу-ка-ні стра-ви"

Пан Пляшкер поглянув на будинок і нерішуче похитав головою.

— Це буде занадто дорого для таких людей, як ми, — сказав він за хвилику.

— Як то? У вас же сьогодні всі кишені повні грошей!

— Сказати правду, в таких аристократичних ресторанах я ще ніколи не був. Для мене він аж надто вже шикарний, — признався пан Пляшкер.

— Занадто шикарний? Ну то ми собі тут трохи пошикуємо, — сказав Суботик і шаснув за скляні двері.

Панові Пляшкеру нічого іншого не залишалося, як і собі податися за ним. Суботик рішуче попростував уперед по товстих килимах, повз важкі червоні оксамитові порт'єри і сів за вільний стіл, на якому пломеніли в золотому свічнику чотири свічки.

Хоча в залі за багатьма столами сиділо чималенько людей, було тут доволі тихо. Пані й панове розмовляли між собою лише стихенька. Це таки справді був шикарний ресторан.

— Дивіться, тату, вони тут уже святкують Різдво! — вигукнув Суботик і показав на запалені свічки.

Кілька відвідувачів на мить урвали свою трапезу і здивовано заоглядались на Суботика. Проте зараз-таки знову обернулися до своїх тарілок, бо ж неввічливо озиратись на людей.

Пан Пляшкер почервонів і швиденько сів коло Суботика.

— Цить! — прошепотів він. — Не галасуй! Так не роблять!

— Як не роблять?

— Не розмовляють так голосно, — пошепки пояснив пан Пляшкер.

— Роблять, роблять, ще й як! — заперечив Суботик. — Пані Моркван он цілими днями те й знає, що галасує.

— Тільки не тут!

— Ну, бо її тут немає...

— У всякому разі, розмовляй тихенько. Тут люди обідають, — сказав пан Пляшкер.

Суботик підвівся зі стільця й з цікавістю роздивлявся відвідувачів ресторану.

— А чого це не можна розмовляти, як вони їдять? Хіба вони їдять вухами? — голосно допитувався він.

— Ц-цить! — удруге просичав пан Пляшкер і силоміць посадив Суботика на місце.

— Будь ласка, сиди спокійно!

Дуже, просто дуже шикарний офіціант у чорному фраку підійшов до їхнього' столика так швидко, як йому лише дозволяла його шикарність.

— Чи можна поцікавитися, що привело вас сюди? — несхвально розглядаючи Суботика і його водолазний костюм, запитав він. — Якщо вам хочеться поплавати, то йдіть краще до міського басейну. А це ресторан.

— Ми знаємо, — зніяковіло сказав пан Пляшкер. — Ми... ми б хотіли тут трохи попоїсти.

— Трохи? Ні, дуже багато, — уточнив Суботик. — У мого тата є гроші. Хочеш подивитися?

— Годі, будь ласка! — звелів пан Пляшкер.

— Як ви так хочете, — сказав Суботик і ображено замовк.

— Зачекайте хвилинку, — мовив офіціант і підійшов до іншого офіціанта. Вони про щось пошепотілися, раз у раз поглядаючи на Суботика та на пана Пляшкера.

— Мабуть, радяться про те, як нас непомітно витурити, — прошепотів до Суботика пан Пляшкер. — Ось зараз він нам скаже, що цей столик хтось замовив раніше.

Офіціант повернувся до них.

— На жаль, цей столик замовлено раніше, — сказав він. — Чи можу я запропонувати шановному панству пересісти за он той столик у глибині?

— Можеш, — великодушно дозволив Суботик. — Сподіваюся, твоє панство його вподобає. Бо цей столик такий маленький, нам і самим тут мало місця.

І він почав з цікавістю роззиратися: де ж те "шановне панство"?

— Та це ж він нас так величає, — прошепотів пан Пляшкер і підвівся.

— А, нас! А я й не знав, що я — "панство", — запишався Суботик і з підскоком подався слідком за паном Пляшкером до невеличкого столика, що стояв у такій собі ніші, тому іншим відвідувачам його майже не було видно.

— Чи можу я запропонувати шановному панству карту? — спитав офіціант і налагодився йти.

Звісно, він мав на увазі ресторанне меню.

Суботик ухопив його за фрак.

— А що нам робити з однією картою? — поцікавився він.

— Якщо шановні панове бажають, я принесу дві карти, кожному окремо, — відповів офіціант, намагаючись визволитися від Суботика.

— Дві карти? Та ними ж ні в що не зіграєш! Для скату потрібно тридцять дві, а для "подвійної голови" аж сорок вісім!

— У нас не заведено грати в карти, — пихато сказав офіціант. — Це тобі не сільський шинок!

— То навіщо ж тоді ти так хочеш принести нам карти?

— Я веду мову не про гральні карти, юначе, — пояснив офіціант. — Я, звісно, маю на увазі меню. Карту страв.

Йому нарешті пощастило вирватися від Субо

тика.

— А, карта до страв! Ну, це мені дуже кортить покуштувати! — сказав Суботик з нетерпінням.

Офіціант приніс два меню. То були просто-таки цілі книжки! Такі товсті, мов тобі хрестоматії для восьмого класу середньої школи, ще й оправлені в темно-червоний сап'ян.

— Та ці карти — чудова страва! — сказав Суботик, коли офіціант тицьнув меню йому в руки, і хоробро відкусив шматок "карти". — На смак добряча, тату! Натуральна шкіра з пергаментним папером! Бракує лише щіпки солі, — промимрив він, жуєчи.

— Що-о ж ти оце робиш?! — нестямно закричав "шикарний" офіціант. — Як... як ти смієш?!

— Ох, я ж порушив правила, — знітився Суботик. — Я ж знаю: з повним ротом не годиться розмовляти.

— А, он що, з повним ротом! — обурено загорлав офіціант.

Усі відвідувачі здивовано повернули голови в бік ніші. Адже тут було незвичним навіть якщо хтось заговорив уголос — і ось без тьми галасував не хто інший, а ресторанний офіціант. Це вже була мало не сенсація!

— То що ж я зробив не так? — спитав Суботик. — А, згадав, згадав: я ж почав їсти меню руками, а треба було взяти виделку й ножа! "Імо не руками, ані ногами — ножем і виделкою суп..."

— Ножем і виделкою?! Тільки цього бракувало! — розлючено гукав офіціант.

— Ну то що ж тоді не так? — уголос розмірковував Суботик. — А, вже знаю: мабуть, це був десерт, а я їв його як закуску.

— То ти ще підніматимеш мене на глузи?! — заверещав офіціант і замахнувся на Суботика серветкою, що доти висіла в нього перекинута через руку.

Суботик зміряв його з голови до ніг уважним поглядом.

— Ні, — мовив він, — я тебе не підніму, ти заважкий для мене.

Аж тепер утрутився пан Пляшкер.

— Ти його не зрозумів, — пояснив він Суботикові. — Офіціант не те має на увазі. Він має на увазі, що, може, ти... хочеш водити його за носа, розумієш?

— За носа? Тут, у ресторані? Ну, якщо можна... — зрадів Суботик і підвівся.

— Тільки наважся! — пригрозив офіціант.

— А де ж тут можна важитися? Та й навіщо? — розгублено сказав Суботик.

— Коли не вмієш пристойно поводитись, тобі тут нічого шукати, втямив? Нічого шукати!

— Як же це? Сам не даєш із тобою поволоводитися за носа, ще й кричиш, — сказав Суботик. — А ось що мені тут шукати, я справді не знаю. Хіба ти щось заховав?

— Не смійся, бовдуре, не смійся! — гукнув розчервонілий з люті офіціант і погрозово підняв догори вказівний палець.

— Не бійсь, я не сміюся. Мені й без сміху весело, — втихомирював його Суботик. —

А ось тебе можна б трохи й посмішити, бо ти якийсь зовсім невеселий.

Тієї миті до розмови встрияв відвідувач, що сидів за сусіднім столом:

— Шефе, та витуріть-бо нарешті цих двох типів у три шиї, а тоді принесіть мені мій паштет! Я вже двадцять хвилин чекаю!

Його дама енергійно підтакнула.

— Власне, як таких сюди пускають та ще й садовлять їх за стіл? — гостро мовила вона. — Я негайно побалакаю з адміністратором!

— Вам зовсім не треба звертатися до адміністратора, ласкава пані, я й сам із ними впораюся, — запевнив офіціант і вклонився.

— Гайда звідси мерщій із власної охоти, поки нас не вирядили силоміць, — сказав Суботикові пан Пляшкер і підвівся, збираючись іти. — Тут ми не дуже любі гості.

Офіціант кинувся за ними навздогін.

— Хвилиночку! — вигукнув він. — Ну ні, так просто ви звідси не вислизнете! За меню ви забули? Обидві карти коштували щонайменше тридцять марок.

Пан Пляшкер сягнув до кишені піджака і вклав у руку офіціантові цілий жмут двадцятимаркових банкнот.

— Ось, — мовив він недбало. — Купите собі нові меню. У золотій оправі й зі срібними аркушами.

Побачивши стільки грошей, офіціант вибалушив очі.

— Може б, ви все ж таки zostалися? Отам спереду, здається, вільний премиленький кутовий столик, — квапливо сказав він. — Не сприймайте так трагічно цього маленького непорозуміння. Адже це був просто жарт, еге ж?

— Ні, дякую, ми йдемо! — звисока мовив Суботик. — Цей ресторан для нас занадто кошмарний.

— Шикарний, — виправив пан Пляшкер, і вони з Суботиком, задерши голови, покинули негостинний заклад.

Десь так метрів за сто попереду вони побачили край дороги ятку, де продавали ковбаски.

— Ви що, хочете там пообідати? — запитав Суботик, коли пан Пляшкер рішуче рушив туди.

— Дай лиш мені поглянути, — відповів пан Пляшкер, зупинившись коло ятки.

— Ну, чи не купили б ви з одну ковбаску? Доброго-предоброго вам вечора, — сказав продавець і всміхнувся панові Пляшкеру з Суботиком. — Я саме зібрався зачинятися. Щось не дуже торгується сьогодні надвечір. Як бажаєте, то кину для

вас ще з одну на гриль.

— Та он у вас є готові, — сказав Суботик.

— Ет, ці вже пересохли, та й вони трохи припалені. Я їх і собаці своєму не подам, — відповів продавець.

— Та вони нормальні ковбаски. Беремо дві, — вирішив пан Пляшкер.

— Справді? — вражено вимовив продавець і в непевності посунув на голові свою білу кепку з козирком спершу вперед, а тоді назад.

— Справді? — ї собі спитав Суботик.

— Так, справді, — сказав пан Пляшкер.

— Ну, якщо ви неодмінно бажаєте саме ці... Я можу продати їх вам трохи дешевше, — сказав продавець, зняв дві пригорілі ковбаски з гриля дерев'яними щипцями й поклав на дві картонні тарілки.

— Отак, а тепер мені б хотілося додати до кожної ковбаски порцію кетчупу, порцію майонезу та добрячу порцію гірчиці...

— Чи добре я вас зрозумів? — нерішуче спитав продавець. — Ви сказали — кетчупу, майонезу та гірчиці?..

— Авжеж, ви зрозуміли цілком правильно, — запевнив пан Пляшкер, узяв з рук у продавця дві картонні тарілки й простяг йому дві двадцятимаркові купюри. — Отак добре! — сказав він.

Покинувши враженого продавця ковбасок, пан Пляшкер відніс тарілки до маленького столика біля ятки, поставив їх там, нахилився до Суботика й сказав стиха:

— Бачу, в тебе ще лишилися на обличчі дві цятки. Одну ми зараз використаємо. Ти ж пам'ятаєш чоловіка й жінку, що ображали нас у ресторані?

— Та звісно, — відповів Суботик. — А що?

— Увага! Я хочу, щоб усі страви, що замовлені й ще будуть замовлені тими двома, стояли тут перед нами на оцьому столику, а там, у ресторані... — Він схилився ще ближче до Суботика і решту речення промовив йому на вухо.

— Добре, тату! Клас! — сміючись, вигукнув Суботик.

І враз із його обличчя зникла передостання цятка, а на столі перед ними де не взялося сім страв, супниця, три мілкі та чотири глибокі тарілки. Пан Пляшкер почав із супу з трюфелями, а тоді всмак порозкошував лососевим шніцелем у

винній підливі. Суботик спершу заходився коло теплого паштету з качиною печінки з чебрецевим цвітом, а тоді перейшов до запеченої спаржі. Після куріпки з кучерявою капустою пан Пляшкер зробив коротку перерву, якою скористався Суботик

і сам поїв усі морожені персики в сиропі. Та пан Пляшкер тим не журився: він не менше від персиків любляв салат.

А за кілька вулиць звідти в ресторані гірко клопотався офіціант, намагаючись виконати замовлення відомої вже нам подружньої пари.

— Чи ви знаєте, що ми чекаємо вже півгодини? — люто пробурчав чоловік.

— Та де там півгодини! Ми сидимо вже тридцять п'ять хвилин! — обурилася жінка.

— Ну, бачите, всяку добірну страву готують не за хвилину. А ви ж бо замовили кілька наших особливо вишуканих страв, чи не так? Але ваше чекання буде щедро винагороджене! — відказав офіціант.

Обоє нетерпляче спостерігали, як він підкотив до них невеличкого сервірувального візка. Зверху на ньому стояла на підігрівальниці велика овальна таця, накрита високою срібною покриттям.

Офіціант узявся за покриття обома руками й поволі, урочисто її підняв.

— То як, чи дуже забагато я наобіцяв? — запитав він і переможно подивився на

подружжя, сподіваючись оплесків захвату.

Та з виразу облич обох клієнтів офіціант помітив: щось негаразд! Звернувши погляд донизу, він так і скам'янів: під срібною покришкою на великому срібному тарелі в бридкій приправі з кетчупу, гірчиці й майонезу плавали на двох розм'яких картонних тарілках дві напівзгорілі ковбаски.

Третій розділ. Пан Кулес вилетів

Понеділок минув без пригод. У вівторок рано якимось незвично задзвонив будильник — надто тихо і глухо.

Пан Пляшкер спросоння простяг руку до тумбочки, щоб заглушити дзвоник, але замість будильника відчув під рукою лише цупкий чубок Суботика.

— Та де ж цей пришелєпа?

— Це ви на мене? — ображено спитав Суботик.

— Та ні, на будильник. — Пан Пляшкер потроху розбуркався, бо ж будильник усе дзвонив та й дзвонив безперестану. — Та де ж він?

Суботик скося позирнув на пана Пляшкера.

— А він вам потрібен? — обережно спитав.

— Аж ніяк. Мені треба, щоб він нарешті замовк.

— А-а! — полегшено зітхнув Суботик, надавив на своє черевце, і дзвоник ущух. — Ви зараз підете на роботу?

— Ні, — знов сонно муркнув пан Пляшкер.

— А куди? В універмаг?

— Нісенітниця!

— До школи?

— Дурниця!

— Гуляти?

— І не подумаю!

— А що ж ви робитимете?

— Спатиму! — сказав пан Пляшкер і перекинувся на другий бік.

— А навіщо ж ви тоді накрутили будильника?

— Я звечора забув його заглушити.

— Он як, — сказав Суботик. — Він мене добряче перелякав.

— Мене також, — мовив пан Пляшкер. І враз похопився: — А як ти, власне, заглушив дзвоника?

— А отак! — Суботик знову надавив на своє черевце. Будильник задзвонив. — Стоп, стоп! — закричав Суботик і ще разів кілька натиснув на свій живіт. Будильник не вгавав.

— Якийсь придуркуватий будильник!, — вигукнув Суботик. — Та ви не бійтеся, тату, я його вгамую. Ось тільки візьму велику склянку води.

Пан Пляшкер остаточно прокинувся, підвівся і сів на ліжку з наміром дізнатися, що сталося.

Суботик підбіг до крана, набрав повну склянку води, одним духом вихилив її.

Дзвоник відразу приглух, а далі й зовсім замовк.

— Ой, як лоскоче в животі! — засокотів Суботик і соромливо відригнув.

— То це ти... ти з'їв будильника? — вражено вимовив пан Пляшкер.

Суботик присоромлено похнюпив хоботця.

— Не всього, — сказав він. — Найкраще з нього я залишив: стрілки!

— Стрілки? А нащо ж вони здалися?

— Маленька може бути зубочисткою, — вирішив Суботик. — А великою можна обом нам спину чухати.

— Не мели дурниць! А проте я знаю, що зараз зроблю! — сердито промурмотів пан Пляшкер, підвівся й рушив до машини для здійснення бажань. Він увімкнув її і сказав: — Я хочу, щоб надалі Суботик більше нічого того не їв, що є в моїй

кімнаті!

— Ну, коли так, то вже ж не їстиму, — пообіцяв скривджений Суботик.

— А ще я хочу, щоб мій будильник знову стояв на столі й...

— Гик! — гикнув Суботик. Він увесь здригався. — Гик! — І знову: — Гик! — І нарешті: — Ось він вам! — і дістав будильник з рота. — Приробити стрілки?

— Нема потреби. Я забажаю, щоб стрілки знов були на циферблаті. Отак,, А тепер я хочу, щоб будильник знову був справний!

Будильник задзвонив. Пан Пляшкер узяв його в Суботика з рук, знову став перед машиною для здійснення бажань і сказав:

— І нарешті, я хочу, щоб мені сьогодні не йти на роботу!

Проте машина, стиха клацнувши, вже вимкнулася.

— Четверо бажань, поспіль одне за одним! Як вона взагалі з ними впоралася! — вражено сказав Суботик. — Тепер їй неодмінно треба годинку перепочити.

— Гаразд, гаразд, то я собі піду на роботу, — розсердився пан Пляшкер, зібрався й подався до своєї контори.

Та вже за дві години він у доброму настрої повернувся додому.

З його кімнати йшов дим. Пан Пляшкер жахнувся, рвучко відчинив двері й побачив Суботика, що мирно сидів перед індіанським вігвамом, якого тим часом устиг побудувати з двох громоробних бляшаних аркушів. Він схрестив ноги, час від часу

стромляв котрийсь олівець пана Пляшкера в невеличке багаття, яке розклав на третьому бляшаному аркуші, і курих люльку — скручену руркою газету.

— Чи хоче мій блідолиций брат погратися зі мною в індіанців? — радісно спитав Суботик, побачивши пана Пляшкера, який наче закам'янів у дверях. — Що так швидко спрямувало його кроки назад до рідного вігваму? Чи не хотів би мій блідолиций брат закурити люльку згоди з вождем індіанців?

Пан Пляшкер ускочив до кімнати й закричав:

— Що це тобі стрелило в голову?! Хочеш спалити будинок? Я ж загадував бажання, щоб ти дав спокій всім речам у моїй кімнаті! А з олівцями що ти зробив! — Він затоптав багаття. — І газета це ж сьогоднішня, я її ще й не читав!

— Ви забажали тільки, щоб я тут нічого не їв, тату, — смиренесенько сказав

Суботик, від страху забувши своє індіанство. — А вашу газету я лише припалив. І потім, я можу вам сказати все чисто, про що в ній написано.

— І про що ж там написано?

— "Циклон, що рухається в напрямку Північного моря, принесе з собою холодні маси арктичного повітря, які й надалі визначатимуть погоду в країні.

— І це все?

— І "з міської ощадкаси, починаючи з неділі, незбагненим чином зникло чотири тисячі шістсот двадцять марок. Усі двадцятимаркові купюри, що лежали в сейфі".

— А ще що? — байдуже почав пан Пляшкер, але тієї ж миті несподівано здригнувся, мов його хтось голкою вколов. — Що? Що там сказано про двадцятимаркові купюри?!

— З міської ощадкаси зникло чотири тисячі шістсот двадцять марок, двадцятимарковими купюрами, — повторив Суботик. — От добре, тату, правда?

— Добре? Що — добре?

— Добре, що ви тепер знаєте, скільки було грошей у вас у кишенях. Не треба й лічити.

— Та якби я знав, звідки взялися ті гроші, я б ніколи не загадував про них бажання! — забідкався пан Пляшкер.

— Ой, у них там грошей ще є та є! — сказав Суботик. — Самі подумайте: звідкись же та мали взятись ваші гроші.

— А якщо там занотували номери купюр? — сказав пан Пляшкер. — Тоді ось перед тобою грабіжник банків! Але я знаю, що зроблю! — Він увімкнув машину для здійснення бажань. — Я хочу, — зажадав, — щоб усі гроші знову зникли...

Стоп, одну хвиличку! Ще раз спочатку. — Я хочу, щоб усі гроші з кишень мого піджака знов опинилися там, звідки взялися!

— Шкода, — сказав Суботик. — Краще було б вам забажати інші номери на ваші гроші... Слухайте, татку, а чого це ви так рано вже й повернулися з роботи?

Пан Пляшкер застромив руки в кишені піджака й з полегкістю пересвідчився, що вони порожні.

— Чого? — сказав він. — Я просто попросив начальника відпустити мене днів на кілька. І диво! — він сказав, що після телефонного дзвінка пані Моркван у п'ятницю він і сам про щось таке подумував! І відіслав мене додому.

— Чудово, татку! — зрадів Суботик. — Ну, вже тепер ми з вами досхочу пограємося в інді...

Тієї миті хтось довго й пронизливо подзвонив у двері.

— Якби я не знав, що пан Вівторакус на мене образився й більше ніколи не прийде... — почав пан Пляшкер, аж це в коридорі гукнула пані Моркван:

— Пане Пляшкере, до вас гості!

Пан Пляшкер відчинив двері. Перед ним стояв пан Вівторакус. В одній руці він тримав клітку з птахом, а в другій — невеличкий акваріум із золотою рибкою.

— Що, друже, ти здивований? Можна сказати — так! — вигукнув він і тицьнув пташину клітку в руки панові Пляшкеру. — Потримай пана Кулеса, поки я наллю Неронові свіженької водички. У машині трохи розхлюпалася. Де ж тут у вас кран? А, ось же він! — сказав пан Вівторакус і налив золотій рибці повний акваріум води. — То ти здивований, що я завітав? Авжеж, здивований.

Того вівторка я таки добряче розсердився, але це вже минулося. Удома я подумав собі: "І ти отак просто покинеш свого давнього приятеля? Ні, ти на це не здатний!" І ось я знову тут — щоб у суботу повернувся твій Суботик.

Пан Пляшкер був страшенно зворушений.

— Ти — справжній друг! — сказав він. — Як на мене, це дуже-дуже гарно, що ти приїхав. Правда, Суботикові вже не треба повертатися.

— Як — не треба? Ти хіба й з ним посварився? — запитав пан Вівторакус.

— Ні, він уже тут!

— Та де ж? — розгублено запитав пан Вівторакус, озираючись довкола.

Суботик, що був сховався у своєму вігвамі, тепер вибрався звідти.

— Ось де! — вигукнув він, поклав праву руку на груди і врочисто вклонився. — Шляхетний друже мого блідолицього брата, я радий вітати тебе и так само твоїх лускатих і пернатих супутників. Я щасливий буду викурити з ними люльку згоди!

Пан Вівторакус враз ожив.

— Не смій привчати пана Кулеса курити, у нього й так дуже хрипкий голос! — суворо мовив він.

Потім оглянув Суботика з усіх боків і спитав пана Пляшкера: — Чого ж ти минулого тижня не сказав, що твій Суботик — то малий зелений індіанець у водолазному костюмі? А де ж його індіанська корона з пір'я?

— Вона ще отам, у перині. Та я її залюбки дістану, якщо бажаєте, — сказав Суботик.

— Ні-ні, не треба, — скрикнув пан Пляшкер, заступаючи собою ліжку.

— А може, мені висмикнути кілька пір'їн з хвоста в цього шуліки? — запропонував Суботик і вказав на пана Кулеса.

— Ні, ти цього не зробиш! — грізно мовив пан Вівторакус і миттю вхопив клітку з рук у пана Пляшкера. — Між іншим, пан Кулес ніякий не шуліка, а папуга.

— А, татуга! — здивувався Суботик. — А мамуга його де?

— Пак Кулес неодружений, як і я, — відповів пан Вівторакус. — Крім того, він ніякий не татуга. Папуга, а не татуга!

— Байдуже, — сказав Суботик. — Не тепер, то в четвер з нього буде татуга.

— Буде — хто? — перепитав пан Вівторакус.

— Татуга! Татко! — сказав Суботик і заспівав:

Якогось дня знесе мамуга

яєчко, щоб радів татуга.

І часу сплине не багато,

як із татуги стане тато!

— Чи не пішов би ти трішки погуляти? — урвав його спів пан Пляшкер. — Я хотів би спокійно побалакати з паном Вівторакусом, а не слухати безглузді "татуго-мамути".

— Ні, я не хочу йти гуляти, — відповів Суботик. — Я теж спокійно побалакаю з рибкою, добре?

— Ні, ти зараз підеш погуляєш. Будь ласка! — повторив пан Пляшкер.

— Ну, якщо вже ви кажете "будь ласка!", то я піду, — мовив Суботик, повагавшись. — А можна взяти з собою рибку, га?

— Рибка залишиться тут, — з притиском сказав пан Вівторакус.

Суботик зробив ще одну спробу.

— Я повів би її на повідочку, щоб не втекла, — запропонував він.

Але й від цієї ідеї пан Вівторакус явно не був у захваті. Отож Суботик геть ображений повернув до дверей і вийшов з кімнати.

— Так-так, то оце й є Суботик, — сказав пан Вівторакус і, полегшено зітхнувши, поставив клітку з папугою. — Виходить, це заради нього я мусив приїздити до тебе щовівторка. Чи можна це зрозуміти? Ні, цього зрозуміти не можна.

— У тебе склалося про нього хибне враження, — запевнив пан Пляшкер. — Насправді Суботик дуже милий, хіба що інколи буває трохи нечемний.

— Нечемний? Еге ж, мабуть, так можна сказати, — погодився пан Вівторакус. За мить він кивнув на машину для здійснення бажань і спитав: — А оце що таке? Минулого тижня я його в тебе не бачив.

— Та... — Пан Пляшкер вагався з відповіддю. — Ти питаєш про оцю машину?

— А про що ж?

— Це... — пошепки почав пан Пляшкер, урвав і підійшов до дверей поглянути, чи ніхто не підслуховує. — Це машина... бажана... машина бажань!

— Он як, бажана машина бажань! — у голос сказав пан Вівторакус. — І хто ж її собі забажав?

— Цс-с-с! — благально просичав пан Пляшкер. — Я забажав!

— Розумію. Тому вона — бажана машина, — сказав пан Вівторакус. — І що з нею робити? Ану-ну, чи відгадаю? Вона видає музику!

— Ти не розумієш мене, — прошепотів пан Пляшкер. — Ця машина виконує бажання!

— Ти, мабуть, жартуєш? Авжеж, ти жартуєш!

Пан Пляшкер похитав головою.

— Слухай, у тебе є щось таке, чого ти собі дуже бажаєш?

Пан Вівторакус трохи подумав.

— Ні, я маю все мені потрібне.

— Ну ж бо, ще подумай! Ти, безперечно, щось пригадаєш.

Пан Вівторакус подумав ще.

— Так, дещо пригадав, — сказав він. — Пан Кулес уміє казати лише "Добрий день!" Було б непогано, якби він умів сказати щось трохи більше. Так, як інші папуги — ну, там: "Смачного!" чи "Лайнюк!" або "Тюхтій!"

— А бач! От я й зможу виконати якесь твоє бажання! — зрадів пан Пляшкер. — За те, що ти сьогодні приїхав, забажай собі щось!

— І моє бажання справдиться? Ти, мабуть, робиш з мене дурня? Авжеж так?

— Ні, ні! — запевнив пан Пляшкер. — Ти просто спробуй! Ось поглянь! Я ставлю оцей важілець на 'ввімкнено". Бачиш? Тепер тобі треба лише промовити своє бажання в оцей розтруб!

Пан Вівторакус прокашлявся.

— Я... ну, я хочу, щоб пан Кулес говорив!

— Ой, постривай, не так швидко! — зойкнув пан Пляшкер. Та було вже запізно. Машина загула, і лампочка перестала блимати.

— Що? Я зробив щось не так? — захвилювався пан Вівторакус.

— Ні, але ти не точно висловив своє бажання. Боюся, що папуга зараз заговорить.

— Та мені ж цього й треба... — почав пан Вівторакус, але папуга не дав йому доказати.

— Ходив глек по воду поки сонце зійде роса плаче без голосу не подавай знаку нашому індику про сороку триндику базіку велику славу той має хто високо літає а низько падає як сніг на голову тримай у теплі та в добрі спить мої діточки любі та

милі гості прилетіли журавлі впали сіли на ріллі... — голосно й виразно пролунало з клітки.

— Він говорить, він говорить! — нестямно вигукнув пан Вівторакус. — Що ти на це скажеш?

Та не встиг він своїм звичаєм сам відповісти на власне запитання, як папуга знову урвав його:

— Брехнею світ не бачив пройдисвіта нашого часу мало вогню стрибай у полум'я кладу долоню на жар-птиці перо пише вам нічого не буде з нічого не вродиться дурнем і помре!

— Він говорить, він говорить, як по писаному! Він... — Закінчити речення пану Вівторакусові знов не пощастило, бо птах щосили правив своєї:

— Моя хата скраю я нічого не знатимеш краще спатимеш і на кулаці як щастя в руці що руку миє слізьми личко біле чорний прудиусе які в тебе руді вуса у вівса у пшениці золоті косиці у гречки чорні вершечки з корінцями змагаються горобці з синицями з білими паляницями!

У двері постукали. Пан Пляшкер миттю прискочив до ліжка, висмикнув з нього простирадло й накинув на машину здійснення бажань. Пан Вівторакус наслідував його приклад — зірвав із себе піджака й накрив ним клітку з папугою. Аж

тоді пан Пляшкер гукнув:

— Заходьте!

Пані Моркван розглянулась по кімнаті.

— Даруйте, але ви слухаєте новини, я хотіла запитати, чи передавали вже прогноз погоди. Чого сподіватися на завтра?

— Рука руку миє авто прибуде непроханий гість сьогодні зроби завтра гуляй з

нашої хати не пересидиш дощу до ночі всі охочі до школи підуть великі зливи впадуть на мою голову не стромляй куди не влазить гречаної вовни сім мішків з трьох сот їжаків хвіст один у полі не воїн... — глухо забубоніло з-під піджака.

— Ой, я думала... я хотіла... Вибачте! — збентежено мовила пані Моркван і швиденько захряснула двері з того боку.

— Коли розлітаються двоє очей краще менше слів на вітер надувся кулик не великий та бравий лицар битви не боїться вовк собаки та не любить скупий платити за все доводиться часом не києм то палицею докинути де за що купив за те й продаю вітра в полі! — балакав далі пан Кулес.

Тепер він не вгавав ані на мить.

— Може, нехай би він уже помовчав? Авжеж, хай помовчить! — закричав пан Вівторакус панові Пляшкеру, а папуга прорік:

— У сімох няньок шлях до успіху провадить через гору високою орел воду вилий на колоду та на грім та на дощ та на блискавку ясну зорю провіщає просто простакам риба танцювала з раком а петрушка з пастернаком... — варнякав пан Кулес.

— Це все через тебе! Ти захотів просто, щоб він говорив, ось він тобі й говорить без упину! — ще дужче за пана Вівторакуса загорлав пан Пляшкер, силкуючись перекичати папугу.

— То що ж тут удієш? Нічого тут не вдієш! Мусиш слухати, й годі, — бідкався пан Вівторакус.

— Чи маєте ви для мене питання полягає в тому великому лісі та в стрісі він майстер з ласки Божої всі радощі й прикрощі з небес вам спливають із вас... — балакав невтомний папуга.

— Удіяти дещо, звісно ж, можна! — гукнув пан Пляшкер пану Вівторакусові. — Увага! Я хочу, щоб пан Кулес більше не говорив!

Машина загула й заблимала. Пан Кулес устиг іще сказати:

— Навіть найдурніші селюки будь ласка завдайте ж ви доброго жару... — На цьому лампочка погасла й пан Кулес замовк.

— Обміркуймо тепер гарненько твоє наступне бажання, перш ніж ти його вимовиш, — сказав пан Пляшкер у жаданій тиші.

— Наступне бажання? Ні, дякую, я більше нічого не бажаю! — відсахнувся пан Вівторакус.

— Боюсь, тобі таки доведеться висловити ще одне бажання, — присоромлено сказав пан Пляшкер. — Бо й я зопалу бовкнув непродумане. Тепер твій папуга взагалі не говоритиме нічого.

— Навіть "Добридень!" чи "Пан Кулес!" не казатиме? Ну, тоді я, певно ж, мушу загадати ще одне бажання: я хочу, щоб пан Кулес умів говорити так, як я!

— Стривай, не так швидко! — застеріг пан Пляшкер, та машина вже загула.

— Чи я, власне, відчуваю спрагу від довгого говоріння? Авжеж, відчуваю! — озвався пан Кулес із клітки голосно й виразно. — Дайте мені, будь ласка, води, та швидше!

— Він говорить, він говорить, як слід! Цілком як людина! — вигукнув у захваті пан

Вівторакус. І відчинив дверцята клітки. — Вилітай, пане Кулесе, вилітай! Зараз буде тобі вода!

Папуга незграбно видерся з клітки, пурхнув і сів пану Вівторакусові на плече.

— Підемо на кухню? Авжеж, так і зробимо! — сказав він звідти. — На кухні є посуд!

— Звісно, пане Кулесе, ми так і зробимо! — радо вигукнув пан Вівторакус і подався з папугою на кухню.

— Чуже птаство у мене в кухні — це вже щось нечуване! — вигукнула пані Моркван голосом, повним обурення.

Відразу ж за нею озвався папуга:

— Мене звати пан Кулес. З ким маю честь?..

На мить запала тиша. Мабуть, пані Моркван була добряче ошелешена, бо вона пробелькотіла, затинаячись:

— Як... Мене звати Моркван. Як... як таке може бути?

Пан Пляшкер страшенно зацікавився. Він зайшов на кухню й побачив, що папуга уважно розглядає пані Моркван.

— Так, ось ми й познайомилися, — саме сказав він. — Тепер я вже не "чуже птаство", отож маю право навідуватися до кухні. Чи не могли б ви відчинити вікно? Авжеж, ви, безперечно, його відчините!

— Вікно? Атож, звісно, — розгублено белькотіла пані Моркван.

Миттю опинився пан Кулес на підвіконні.

— Не завадить і ноги розім'яти, як ти цілий ранок просидів у клітці, правда? Авжеж, правда! — вигукнув він і пурхнув на край даху.

Пан Вівторакус метнувся до вікна.

— Негайно назад! — гукнув він. Але папуга вже здійснював й невпевнено облетів димар будинку навпроти. Звідти перепурхнув на каштан, а звідтам — на повітку, майнув понад муром — і зник.

— Це я винна, не треба було відчиняти вікно! — збентежено вигукнула пані Моркван. — Що ж нам тепер робити?

— Ми повинні його спіймати, — вигукнув пан Вівторакус і вибіг з будинку.

Пані Моркван кинулася слідком за ним.

Саме як пан Пляшкер і собі мав метнутися ловити пана Кулеса, повернувся з прогулянки Суботик.

— Ви бігаєте наввипередки? — поцікавився він.

— Пан Кулес вилетів, треба спіймати, — вигукнув пан Пляшкер.

— Але ж, тату, вам нема потреби задля цього кудись бігти, — здивовано сказав Суботик. — Навіщо ж тоді вам машина для здійснення бажань?

— Правильно! — Пан Пляшкер узяв Суботика за руку, і вони вернулись до кімнати. Але машина саме була вимкнена. Вона знов перепрацювалася.

— Доведеться трохи почекати, — сказав Суботик.

І вони посідали за стіл та й заходилися грати в "кутики".

А тим часом в іншій частині міста пан Амфібер саме тоді приліг на канапу трохи перепочити по обіді. Аж раптом у відчинене вікно до кімнати впурхнув якийсь великий птах і вмовстився на рейці для гардини. То був Вівторакусів папуга.

Пан Амфібер миттю підхопився з канапи й почав підкрадатись до вікна, лагідно примовляючи:

— Сиди, сиди, спокі-і-ійно! Тільки не тікай, я тобі нічого не зроблю! Ти ж, мабуть, звідкись чкурнув, правда? А я одержу за тебе винагороду. Зараз ми тебе злапаємо, тільки сиди тихесенько, не бійся...

— Поясніть мені, будь ласка, чого це ви надумали казати мені "ти"? — урвав його примовляння папуга. — Хіба ми вже познайомилися? Ні, ми з вами не знайомилися. Між іншим, мене звати пан Кулес. А як величати вас?

Пан Амфібер від страху вчепився за стілець.

— Як... як... як... — промимрив він. — Як?..

— Боюсь, що на таке питання я не зможу дати вам відповіді. Воно трохи закоротке.

— Як це... як ти... е-е-е... як це ви вмієте розмовляти? — нарешті видувив із себе пан Амфібер.

— А чом би мені й не розмовляти? — запитав і собі птах. — Ви ж розмовляєте!

— Хто твій... я хотів сказати: хто ваш господар?

— Господар? Я завжди це чую: "господар"! Якщо ви маєте на увазі того пана, в якого я мешкаю, то це пан Вівторакус, — заявив папуга.

— А як прибули сюди?

— Як? Ну, спершу я виконав коротке піке з наступним правим поворотом, з переходом на подвійну мертву петлю з розпростаними крилами. Потім — потрійне прудке перепурхування з витягненими ногами, за ним — плавна дуга з легким нахилом улівобіч... — доповідав папуга. — Тоді...

— Мені все це ні до чого, — нечемно урвав його оповідь пан Амфібер. — Я хочу знати, де мешкає цей пан Вівторакус, у якого ви квартируєте.

— Саме це і я хотів би знати, — журно сказав папуга. — Гадаєте, я спроможний знову знайти вікно, з якого стартував? Ні, я його не знайду.

— Тоді нам негайно треба довідатися, де цей пан мешкає. Такий розумний папуга — коштовність, його власник ладен надати за повернення такого птаха велику винагороду, — півголосом бубонів пан Амфібер. — За нормальних обставин я мав би піти в поліцію, бо такі випадки належать до її відання. До того ж поліційний відділок — через дорогу. Але зі мною там не розмовлятимуть по-доброму після того, як зелений тип у водолазному костюмі десь зник...

— Жахливий персонаж, — потвердив пан Кулес.

— Хто? — здивовано спитав пан Амфібер. — Це ви про мене?

— Ні, не про вас, а про того малого, зеленого, у водолазному костюмі, — відповів папуга.

Пан Амфібер аж підскочив.

— То ви його знаєте? — запитав він.

— Ще б пак! Він дражнив мене шулікою і хотів повиривати моє хвостове оперення! Хіба це не підлість? Авжеж, підлість, та ще й яка, — сказав пан Кулес і знову страшенно розгнівався.

— Він його знає! Чудово! У мене є свідок! Тепер я можу довести поліції, що не брехав! Тепер доведеться їм просити в мене вибачення. Одну хвилику, я зараз повернуся. З поліцією! — І пан Амфібер уже хотів був кинутися бігти, та потім нараз повернувся й зачинив вікно. — Чи не сіли б ви краще осьуди на стіл? — запропонував він папузі. — Тут вам буде куди зручніше.

— Про мене, — сказав пан Кулес і пурхнув на стіл.

Панові Амфіберові того тільки було й треба. Не встиг папуга збагнути, що з ним діється, як пан Амфібер ухопив порожній кошик на папери й накрив ним птаха.

— Що це має означати? Чого так темно? — залентував папуга. Та пан Амфібер уже його не чув, він мчав до поліційного відділку.

Тим часом пан Пляшкер із Суботиком дограли партію. Вони саме розмірковували, чи не почати їм ще одну, коли в машині знов спалахнула червона лампочка.

— Бачиш, як швидко! — зрадів пан Пляшкер і поставив важіль на "ввімкнено".

— Найкраще буде забажати, щоб папуга негайно опинився в клітці, а то знов кудись утече, — порадив Суботик.

Він примостився коло клітки, а пан Пляшкер став біля машини й сказав:

— Я хочу, щоб пан Кулес знову опинився в своїй клітці!

І враз ошелешений птах опинився в клітці, а Суботик мерщій зачинив її дверцята.

Засапаний пан Амфібер прибіг до поліційного відділку. Він ускочив до приміщення й гукнув до двох поліцаїв, які там сиділи:

— Я маю свідка! Що ви тепер скажете? Мій свідок — пан Кулес! Він вам потвердить, що той тип у водолазному костюмі існує насправді. Він його сам бачив!

Один поліцай мовив, розтягаючи слова:

— А, це знову ви! — Він недовіжливо підвів очі від свого письмового столу. — І де ж той ваш пан Кулес? Ви його привели?

Пан Амфібер похитав головою.

— Ні, певно, що ні. Він сидить у моїй кімнаті під кошиком на папери. Мерщій ходімо зі мною і...

— Ага, то ваш свідок сидить під кошиком на папери, — повторив поліцай і силувано всміхнувся.

— Авжеж, я його хитресенько переманив із рейки для гардин на стіл, — похвалився пан Амфібер.

— Умгу, з рейки для гардин, ага. То ось що я вам скажу. Якщо ви негайно не припините своїх дурних жартів, то...

— Та ні ж, ні! — захвилювався пан Амфібер. — Ви не так зрозуміли! Пан Кулес — то папуга!

— І цей папуга має потвердити, що вчора якийсь чоловік у водолазному костюмі шукав у вас на горищі машину, так?

— Так, саме так!

— Пане Амфібере! Даю вам тридцять секунд!.. — Поліцей почав ледве чутно і дедалі дужче підвищував голос. — І якщо за ці тридцять секунд ви не зникнете з цього приміщення, то я

не просто висуну проти вас звинувачення в неодноразовому висміюванні поліції — я заарештую вас на місці!

— Ну, якщо вас не цікавить правда... — ображено мовив пан Амфібер і вийшов з відділку. — Побачимо, як ти вирячиш очі, коли я прийду сюди з паном Кулесом, — промурмотів він виходячи. — Ото здивуєшся!

І навпрошки помчав додому, вскочив у свою кімнату, обережненько почав піднімати кошика на папери, збираючись ухопити птаха і понести його як свідка до поліційного відділку. Проте рука його повисла в повітрі. Відчувши лихо, він обома

руками рвонув кошика догори: папуга зник!

Аж тепер панові Амфіберу геть урвався терпець.

— Так і до божевілля доведуть! До зубного болю! — зарепетував він, увесь червоний, мов жар, хряпнув кошиком на папери об підлогу й почав топтати його ногами. Аж тоді, як кошик став схожий радше на килимок для витирання взуття перед входом до помешкання, пан Амфібер потроху вгамувався.

Тим часом пан Вівторакус та пані Моркван повернулися додому.

— Марна справа! — жалібно сказав пан Вівторакус.

— Не впадайте в розпач, пане Вівторакусе! Краще дайте оголошення в газету, — порадила пані Моркван. — Напевно, птаха хтось знайшов і, прочитавши газету, дасть знати.

Пан Вівторакус страшенно зрадив:

— Блискуча ідея! Чи вам хто-небудь уже казав, що ви — надзвичайно мила й люб'язна жінка? Авжеж, ви справді така!

— Я? Це ж як? — мовила пані Моркван і почервоніла.

— Ну, а хто ж допоміг би мені в моїй пригоді, як не ви? Тільки ви!

— Ой, та це ж я винна, що папуга вилетів. Адже це я відчинила вікно, — соромливо сказала пані Моркван.

— І все ж таки! — наполягав пан Вівторакус. — Мій приятель Пляшкер також вільнісінько міг би допомагати.

— Це правда, — погодилася пані Моркван. — Та й цей Робінзон міг би.

На той час вони вже зайшли до будинку.

— Що я — міг би? — запитав Суботик, вистромивши голову з кімнати пана Пляшкера.

— Допомогати в пошуках! — відрубала пані Моркван.

— Та й від тебе я бажав би собі допомоги в пошуках, — з докором сказав пан Вівторакус панові Пляшкеру.

— Гадаю, це було не найліпше твоє бажання, — відказав пан Пляшкер. — Моє було краще. — Він, сміючись, наставив під самого носа пану Вівторакусові клітку з папугою.

— Може,

скажеш — ні?

— Та він тут! — вигукнула пані Моркван.

— Та це ж пан Кулес! — вигукнув пан Вівторакус.

— А хто ж би ще? Королева Франції? — озвався папуга, що мав кепський настрій. — Гаразд, що ти врешті-решт вернувся. Мені тут стає нудно. Я хочу додому — і якнайшвидше!

— Я зовсім не певен, чи добре те, що він тепер уміє розмовляти, — промурмотів пан Вівторакус, узяв клітку під одну руку, акваріум із золотою рибкою — під другу, попрощався й пішов до машини.

Пан Пляшкер із Суботиком провели його на подвір'я. Пані Моркван подалася за ними.

— Навідайся невдовзі! — сказав пан Пляшкер. — Ти ж тепер можеш приїздити не лише у вівторок.

— Еге ж, навідуйтеся. Та зазирніть інколи до мене на чашечку кави, — втрутилася пані Моркван, почервоніла вже вдруге цього дня і швидко пішла назад до будинку.

Пан Пляшкер подивився їй услід і сказав до Суботика:

— Учора й сьогодні сталося багато, можна сказати, справжніх див. Але знаєш, яке диво для мене найбільше?

— Ні. Тобто знаю: те, що папуга вміє розмовляти, як людина!

— Я не це мав на увазі.

— Те, що у вас раптом з'явилася була ціла купа грошей?

— Ні.

— А, вже знаю! Те, що ми враз опинилися на якомусь чужому горіщі?

— Ні.

— То що ж тоді?

— Те, що пані Моркван з власної волі запросила пана Вівторакуса на каву!

Четвертий розділ. Ще одна втеча

Суботик стояв на стільці, до блиску натирав скатертиною машину для здійснення бажань, розглядав своє відображення в її сяйливій поверхні й співав:

Папуга один незвичайний дививсь на сову і кричав їй:

— Якби, з моїм хистом, я став футболістом, — я класний би був правий крайній!

Та співанка розбудила пана Пляшкера. Він підвівся з ліжка.

— Бувши папугою, я краще став би класним планеристом. Птахам воно якось ближче: ти на крилах і ти в небі, — сказав він, позіхаючи.

— Ну, з вас, мабуть, вийшов би чудовий планерист, — зауважив Суботик так упевнено, що пан Пляшкер запишався. — Проте якби ви були птахом, то, певно, зовсім би не захоплювалися спортом. Адже тварини й птахи рідко бувають спортсменами.

Як ось, скажімо, вуж кільчастий
на кільцях зовсім гість нечастий.

А знамениті пси боксери

ніякі в боксі не призери.

І кролик, що гасає полем,
ніколи ще не плавав кролем.

А молот-рибонька — акула
ще й разу молот не метнула.

Пан Пляшкер засміявся.

— Ну, а тепер годі римувати, — сказав він. — Зараз ми насамперед поснідаємо!

— А за сніданком я почитаю вам газету, — зголосився Суботик.

— Та там нема нічого цікавого, — відповів пан Пляшкер.

— А от і є, ви спершу послухайте: "Загадкова пригода в міській ощадкасі: вкрадені гроші знову в сейфі. Поліція постала перед загадкою", — голосно прочитав Суботик.

Пан Пляшкер узяв у нього з рук газету й перебіг очима статтю.

— О, тут ще дещо, тебе це також зацікавить, — вигукнув він за хвилю. І прочитав уголос:

"Скандал у ресторані. У неділю ввечері в поважному ресторані у центрі міста дійшло до втручання поліції з приводу бійки між одним з відвідувачів та офіціантом. Цьому передувала гостра словесна сутичка, в якій відвідувач звинуватив офіціанта в тому, що останній зловмисно подав йому пригорілі ковбаски. У подальшій колотнечі одна з пригорілих ковбасок влучила в око дружині вказаного відвідувача, ще кількох відвідувачів та комерційного директора обляпало майонезом".

— Шкода, що нас там не було, — сказав Суботик. — А більше про нас у газеті нічого немає?

— Ні. І сподіваюся, завтра також нічого не буде, якщо я зараз пущу в роботу машину для здійснення бажань.

— Якщо ви заздалегідь добре зважите кожне своє бажання, нічого такого, що могло б потрапити в газету, не станеться, — сказав Суботик.

Пан Пляшкер став перед машиною, надавив на важіль і сказав:

— Я хочу автомобіль!

— Обережно! — закричав Суботик і щосили шарпонував пана Пляшкера геть від машини.

— Що? Чого? — злякано залементував той, перелетівши під стіну. Та враз він збагнув, від чого остерігав Суботик. Просто серед кімнати раптом з'явилося велике червоне авто, затиснуте між шафою та ліжком. Стіл тепер стояв косо-киво, а один

стілець, що потрапив під авто, лежав розчавлений і скидався на цимбали. Ліве заднє колесо автомобіля перебувало на відстані кількох міліметрів від пальців ніг пана Пляшкера.

— О Господи, ну та й придумали ви бажання! — дорікнув Суботик. — Якби я не допильнував, то були б ми оце з вами під автомобілем!

Пан Пляшкер помалу оговтався від переляку.

— Клята машина бажань! Могла ж поставити авто й перед будинком, як годиться, — сказав він.

— Та ви ж не висловили такого бажання, — зауважив Суботик. — Я ось думаю, як ви виведете свій автомобіль з будинку?

— Як? Та вже ж не як — за допомогою машини здійснення бажань. Правильно? Може, цього разу дужче поталанить: я хочу, щоб усі меблі стояли в моїй кімнаті цілі й на своїх місцях, а цей автомобіль — надворі перед будинком!

— Він уже надворі, — повідомив Суботик, виглянувши у вікно.

Пан Пляшкер задоволено роззирнувся по кімнаті.

— А стілець і стіл знов справні, як були, — сказав він. — Цього разу я висловив бажання як слід.

— То, може, тепер поїдемо на прогулянку? — з надією сказав Суботик.

Пан Пляшкер трохи подумав.

— Мабуть-таки, ще ні, — мовив він нарешті. — Я ж бо й досі не вмію водити автомобіля.

— То чого ж ви не забажали, щоб уміти? — розсердився Суботик. — Коли людина вміє водити авто, їй видають посвідчення водія.

— Мені подумалось, що можна й навпаки: якщо маєш посвідчення, то й автомобіля вмітимеш водити. Проте машина бажань, здається, іншої думки.

— Ну то забажайте швидше, щоб ви стали класним шофером, — підказав Суботик.

— Я й забажаю, щойно машина відпочине. Бо вона знову перепрацювалася.

— То згуляймо тим часом у шашки.

Та саме як вони дістали шахівницю з шашками і мали розпочати гру, хтось подзвонив у двері. Почувся чоловічий голос, потім — голос пані Моркван. Тоді постукали у двері кімнати.

— Даруйте, що потурбувала, — сказала пані Моркван, — але тут прийшов поліцай. Він хоче знати, чиє червоне авто стоїть перед будинком. Може, це до вас гості приїхали?

— Червоне авто? Перед будинком? Гості? Ні, авто моє! — гордовито сказав пан Пляшкер.

— Ваше? — здивувалася пані Моркван. — А відколи ж ви водите автомобіль?

— Відтепер... тобто... від сьогодні. Машина новісінька, — відповів пан Пляшкер.

— Отже, авто належить вам, — підсумував поліцай, пропхавшись уперед повз пані Моркван. — Тоді скажіть, що ви, власне, при цьому думали?

— При чому? — здивовано сказав пан Пляшкер.

— Коли ставили його тут.

— А що? Хіба не можна поставити свій автомобіль коло свого житла? А де ж мені його ставити? Може, в моїй кімнаті?

— Перед будинком — так. Але тільки при дорозі, а не під дверима на тротуарі! Хіба вам невідомо, для чого існують тротуари? Дозвольте ваше посвідчення водія. Відколи ви, власне, його маєте?

— Віднедавна, — невпевнено сказав пан Пляшкер і подав поліцаєві документ.

— А, ви початківець, — сказав той уже дещо лагідніше, роздивляючись

посвідчення. — О, та воно лише сьогодні видане! Ну, коли так, то не виписуватиму вам першого ж таки дня квитанцію на штраф. Але негайно приберіть машину з тротуару, зрозуміло?

— Негайно? А чи не можна мені зробити це протягом години-двох? Адже машина саме перегрілася... — Пан Пляшкер злякано замовк. Він замалим не виказав своєї таємниці!

— Яка машина? Що в неї спільного з вашим автомобілем? — спитав поліцей.

— Це він про кавовий млинок! — вигукнув Суботик з глибини кімнати. — Розумієте, мій татко не сідає за кермо без кави.

— А це ще хто? — запитав спантеличений поліцей.

— Це маленький Робінзон, — заповідливо пояснила пані Моркван. — Дитя тут нове. У пана Пляшкера живе.

— Вона заримувала! Вона заримувала! — загукав Суботик, підскакуючи з радощів. — Ви чули, татку?

Дитя тут нове.

У пана Пляшкера живе.

Як на початківця, зовсім непогано. Та чи не краще було б сказати так:

Це не казка, це не сон,
це маленький Робінзон —
дитинчатко тут нове.

В тата Пляшкера живе.

— Що це за нісенітниця? — сердито спитав поліцей. — Я хотів би, щоб автомобіль було прибрано з тротуару зараз. Негайно! З кавою чи без кави, мені байдуже!

— Та я ж... я не можу, — пробелькотів пан Пляшкер.

— Що це має означати? Посвідчення ваше чи ні? Ви — Пляшкер?

— Так, але...

— Ніяких "але"! Негайно приберіть авто! — наказав поліцей.

— Ну, якщо так треба... — мляво мовив пан Пляшкер і подався надвір.

Суботик кинувся слідком. Поволеньки сів пан Пляшкер у машину, взявся обома руками за кермо, трішки повернув його ліворуч, а тоді трішки — праворуч. Потім безпорадно подивився на всі кнопки й педалі. Суботик сів на задньому сидінні й пристебнувся ременем безпеки.

— Пристебніться й ви, тату, і — вперед! — весело сказав він і підбадьорливо кивнув панові Пляшкеріві головою.

— Як? Я ж не маю жодного уявлення, як це слід робити! — простогнав він.

Суботик трохи подумав. І згадав.

— Пан Вівторакус обертав отого ключа, коли мав від'їхати, — мовив він і показав на ключ запалювання.

Пан Пляшкер обернув ключа, двигун заревів.

— Що ж це таке? Та й голосний же автомобільчик! — злякано пробелькотів пан Пляшкер.

— Ану прийміть ногу з отієї педалі, — порадив Суботик.

Пан Пляшкер прибрав ногу з педалі газу, і двигун запрацював спокійніше.

— Тепер звук цілком нормальний, — задоволено оцінив бідолаха водій. У ньому поволі зринало відчуття, що вести автомашину, може, й не так страшно, як він собі завжди уявляв. — А як тепер рушити? — запитав він.

— Я чув, що треба увімкнути швидкість, — сказав Суботик.

— А де ж її вмикати? — безпорадно спитав пан Пляшкер. Суботик вказав на перемикач швидкостей.

— Здається, оцією ручкою, — сказав він. — Штовхніть її вперед.

Пан Пляшкер послухався. Щось страшенно заскреготіло, авто зробило потужний стрибок і рушило.

— їде, їде! — нестямився від захвату пан Пляшкер. — Ну, що ти на це скажеш? Виходить, я вмію водити автомобіль!

— Добре, добре, татку. Але, мабуть, виїжджайте з цього тротуару на дорогу, — порадив Суботик.

Це протверезило пана Пляшкера, повернуло його до дійсності.

Хитаючи головами, дивилися поліцей із пані Моркван, як авто, підстрибнувши, звернуло з тротуару й виїхало на дорогу.

— А що, власне, треба зробити, щоб воно їхало швидше? — запитав пан Пляшкер у Суботика. Він поводився дедалі впевненіше, їзда починала йому подобатись.

— По-моєму, треба увімкнути другу швидкість, — підказав Суботик.

— Але ж у цьому автомобілі лише одна, — заперечив пан Пляшкер і вказав на перемикач швидкостей. — Може, друга ще десь. — Він нахилився й почав шукати другу швидкість.

— Обережно, будинок! — закричав Суботик. — Увага, увага! Гальмуйте, гальмуйте!

— Гальмувати? А де це? — запитав пан Пляшкер, шукаючи гальмо.

Тієї ж миті в автомашині щось оглушливо тріснуло. Пан Пляшкер стукнувся головою об кермо, забряжчали шиби, і врешті авто, сіпнувшись назад і знявши хмару куряви, зупинилося.

— Ви поранені? — злякано спитав Суботик.

— Поранений? Чого? Хіба щось сталося? — здивовано питав пан Пляшкер.

Суботик засміявся.

— Виходить, нам пощастило, — сказав він з полегкістю.

Пан Пляшкер, хитаючи головою, силкувався щось розгледіти крізь хмару куряви, яка поволі осідала.

— Та де це ми, врешті-решт? — запитав він.

Суботик знову засміявся.

— Вам трапилося дуже примхливе авто, татуню, — сказав він. — Начхало воно на гараж, йому хочеться стояти в кімнаті.

— Ти про що? Скажи, що, власне, скоїлося? — збентежено спитав пан Пляшкер.

— Спочатку ми повільно проїхали присадком. Тому наше авто ще дужче

сповільнило хід, і ви лише вдарилися головою об кермо. Після того ми ще просунулись через терасу й проїхали крізь замкнені двері веранди. Зараз ми, здається, стоїмо в якійсь кімнаті, — пояснив Суботик. — Чи, може, в їдальні. Треба почекати, поки осяде пилюка.

— І що ж нам робити? Що нам тепер робити? — забідкався пан Пляшкер і виліз із машини. Вона справді стояла в незнайомій кімнаті, розсунувши перед собою стіл і стільці й зупинившись під самими дверима.

— Добре, що в кімнаті нікого не було, — сказав Суботик. — Бо когось би не на жарт перелякали. Сподіваюся, ваша машина для здійснення бажань уже перепочила, і ми встигнемо залагодити шкоду, поки її ніхто не помітив.

Тієї ж миті хтось поторгав двері кімнати, силкуючись їх відчинити.

— Що це був за гармидер? Тут хтось є? — загукав чоловічий голос. — Хто відімкнув двері кімнати?

— Ми, — сумирно відповів пан Пляшкер.

— Хто це — "ми"? — запитав той-таки голос.

Двері щосили затрясли. Один стілець, присунутий автомашиною до дверей, перекинувся так, що вони трохи прочинилися. Незнайомий чоловік просунув голову в отвір, марно намагаючись дужче відчинити двері, щоб протиснутися до кімнати.

— Та це ж... це той пан Амфібер! — простогнав бідолашний пан Пляшкер.

— Та це ж... це знов ті двоє! — пробелькотів пан Амфібер. Зазирнувши крізь утворений вузький отвір до кімнати, він аж скривився. — Що... що це з моєю вітальною? Що це тут за авто?!

— Тікаймо швидше, тату, бо буде біда! — прошепотів панові Пляшкеру Суботик.

Той кивнув головою, вхопив Суботика за руку, і вони кинулися крізь розтриті двері веранди геть з будинку, проскочили присадок і щодуху помчали додому.

— Стояти! Ані руш! Я викличу поліцію! — репетував услід їм пан Амфібер.

Він почав раз по раз усім тілом з розгону штовхати двері і силкувався пролізти до кімнати крізь вузький отвір. Коли ж йому врешті-решт спало на думку обігти будинок і зайти до кімнати крізь двері веранди, пан Пляшкер із Суботиком давно

уже перебували за три квартали звідти й були для пана Амфібера недосяжні.

Невдовзі по тому засапаний пан Пляшкер уже стояв біля машини для здійснення бажань і, ввімкнувши її тремтячими руками, хрипко проказував:

— Я хочу, щоб... моє авто знову з'явилося там, звідки прибуло... і щоб у вітальні пана Амфібера все знову було так, як тоді, коли туди ще не заїхало моє авто...

Потім він поставив важілець на "вимкнено" й опустився в крісло, щоб трохи відсапатися.

Два вже знайомі нам поліцаї у відділку саме пили по чашечці кави, коли до приміщення влетів пан Амфібер.

— Ходімо зі мною! — вигукнув він. — Ті два типи знов були в мене. Вони втекли.

— Це ви все про таємничих незнайомців у водолазних костюмах? — спитав один

поліцай.

— Саме про них! — радісно потвердив пан Амфібер.

— І чого ж нам іти з вами? Адже ви щойно заявили, що вони втекли, — сказав другий поліцай.

Пан Амфібер перехилився до нього через письмовий стіл і переможно мовив:

— Вони зробили велику помилку. Дуже велику. Вони покинули своє авто!

— Де покинули?

— У моїй вітальні!

— Так-так, у вашій вітальні, — повторив поліцай і багатозначно поглянув на свого напарника. — Отже, цей автомобіль стоїть у вас у вітальні?

— Авжеж, — гордо відповів пан Амфібер. — Тепер за номером автомобіля можна встановити, кому він належить, і ви зможете заарештувати цих двох бешкетників. Ходімо!

— Любий мій пане Амфібере, я гадаю, буде ліпше, як ви принесете це авто сюди, ми тут і побачимо його номер. Тут, розумієте, краще освітлення, — сказав перший поліцай.

— Якщо цей автомобіль помістився у вашій вітальні, то він поміститься і в нашому відділку. Хіба ж не так? У нас, бачте, зараз саме багато роботи, — докинув другий.

— Ви, мабуть, мені не вірите? — Пан Амфібер уже сердився. — Думаєте, я з вас глузую?

— Вгадали, — відповів перший поліцай. — А тепер забирайтеся звідси, і то негайно, поки я не передумав. Бо доведеться заарештувати не цих ваших незнайомців, а когось зовсім іншого. А саме — вас!

Пан Амфібер обурився.

— Ось вам наша поліція! — нарікав він, покинувши поліцейний відділок. — Якісь чужинці у водолазних костюмах шукають у мене на горіщі якихось машин, папуги, що розмовляють людською мовою, щезають з-під кошиків на папери, автомобілі стоять під люстрами у наших вітальнях — а поліції й за вухом не свербить. Сидять собі за своїми письмовими столами та попивають каву!

Нарікаючи, перетнув пан Амфібер вулицю, нарікаючи, перейшов присадок і хотів був зайти до вітальні через розтрощені двері веранди. Але двері були тепер цілісінькі. Окрім того, вони ще й були міцно замкнені. Пан Амфібер забіг до будинку у звичний спосіб — парадними дверима і шарпнув

двері вітальні. Усі меблі мирно стояли на своїх місцях, стільці були дбайливо розставлені круг столу посеред кімнати, навіть квіти, свіжі й неторкані, красувалися у вазі на столі.

— Незбагненно! Неймовірно! Я зсуваюся з глузду! Добре, хоч поліцаї сюди не прийшли, — пробубонів приголомшений пан Амфібер і впав у крісло. — А тепер мені потрібна чвертьгодинна пауза і міцна кава, щоб оговтатися від усього цього.

— Ну, ось я трохи й перепочив, — сказав пан Пляшкер і підвівся з крісла. — З автомобілем нам вочевидь не поталанило. Яке ж бажання придумати мені ще? — Він міркував. — Щоразу, як я придумую бажання в напрямку сюди, виходять

усілякі невдачі. Мабуть, треба придумати якесь бажання в напрямку звідси.

— Бажання в напрямку звідси? — спитав Суботик. — А яке ж? Куди саме? І кого — звідси?

— Та мене ж! Адже я можу забажати опинитися десь-інде. Що ти скажеш про канікули на безлюдному острові?

— Не кваптеся! Поясніть мені спочатку, як ви збираєтеся це зробити. А то знов будуть провали, — сказав Суботик.

— Провали? — образився пан Пляшкер. — Адже всі помилки робив не я, їх завжди робила машина! Я просто забажаю, щоб ми з тобою опинились на якомусь безлюдному острові.

— Надовго? — запитав Суботик.

— Ну, може, на день, якщо нам там сподобається. Або на хвилину, якщо не сподобається.

— А тоді?

— А тоді я забажаю повернутись.

— Як? Без машини для здійснення бажань?

— Ох, справді! — похопився пан Пляшкер. — Про це я не подумав. Адже машина залишиться тут! Її ж не можна пересувати. А без машини ми так і залишимось на безлюдному острові. Що ж нам робити?

— Боюся, що доведеться вам відвідати безлюдний острів без мене. Я зостанусь тут, коло машини, щоб повернути вас додому.

— Мабуть, так, — погодився пан Пляшкер. — Шкода, що тебе не буде зі мною. Та якщо на тім острові гарно, то ми ж можемо бувати там по черзі. Одного разу я вирушаю туди, а ти потім повертаєш мене додому, а іншим разом ти — на острів, а я повертаю звідти тебе. Згода?

— Згода. А коли ж мені вас повертати?

— Може, за годину, — запропонував пан Пляшкер.

— Найкраще — за п'ять хвилин. Хто знає, де саме ви опинитесь. Якщо там гарно, то я ж можу відразу переселити вас туди знов.

— І це слушно, — сказав пан Пляшкер, поставив перемикач на "увімкнено", зачекав, поки лампочка заблимала рівномірно, й мовив:

— Я хочу негайно опинитися на безлюдному острові!

Машина загула, і ось уже Суботик залишився в кімнаті сам-один. Він якусь хвилину ходив з кутка в куток, трохи погойдався на гардині, побалансував на спинці крісла і нарешті, коли йому здалося, що п'ять хвилин уже минуло, сказав у розтруб машини:

Нехай пан Пляшкер, тато мій, отут опиниться як стій!

Машина загула, і на столі, тремтячи всім тілом, сховавши змерзлі руки в рукава, постав пан Пляшкер.

— Клята машина! — простогнав він. — Втелющила мене, мабуть, десь під самісіньким Північним полюсом. Отам-то холоднеча, скажу я тобі! Я б не витримав там більше ані хвилини!

— А чи то хоч справді був безлюдний острів? — запитав Суботик.

— Мабуть, найбезлюдніший у світі, — відповів пан Пляшкер і зліз зі столу. — Ніде ані лялечки, нікого, хто позичив би людині якогось кожуха.

Навколо самі тобі скелі та вода, в якій плавають айсберги.

— Машина ж не винна, що ви сказали тільки: "на безлюдному острові". Хіба ви не могли як слід продумати своє бажання?

— Не міг же я повідомити машині назву безлюдного острова, — боронився пан Пляшкер. — Бо якби я знав назву, то це вже не був би незнаний безлюдний острів, а саме на такий мені хотілося. Отож я просто спробую ще раз. Тільки вже тепер мерзнути я не буду!

Він підійшов до машини. А що перемикач досі ще стояв на позначці "увімкнено", то панові Пляшкеру лишилося тільки сказати:

— Я хочу негайно опинитись на жаркому безлюдному острові!

Машина загула, й пан Пляшкер зник.

Цього разу Суботик, зоставшись на самоті, трохи повиглядав у вікно, тоді виліз на шафу і скочив звідти на ліжку, а коли врешті йому здалося, що п'ять хвилин уже минуло, сказав до машини для здійснення бажань:

Пан Пляшкер, тато мій, цю ж мить

тут, біля мене хай стоїть!

Машина загула, і в кімнаті поруч Суботика де не взявся пан Пляшкер.

Його черевики тхнули припаленою шкірою, права холоша штанів була обгоріла і ще трохи курилася.

— Давно пора! — вигукнув він. — Ще п'ять хвилин — і острів злетів би в повітря вкупі зі мною. Земля вже почала двигтяти.

— А чи там було принаймні жарко? — поцікавився Суботик.

— Жарко — не те слово! — відповів пан Пляшкер. — То був вулканічний острів. Весь укритий гарячим попелом і текучою лавою. Добре, що ти мене звідти забрав. Я вже не наважуюся загадати бажання про ще якийсь безлюдний острів. Це стає

дедалі небезпечніше.

— А яким ви, власне, уявляєте собі любий вам безлюдний острів?

— Там має сяяти сонце. Мають бути пальми, білий пісочок і прозорі джерела. А море довкола — блакитне і прозірчате, — розмірився пан Пляшкер.

— І чого ж ви не розповіли отак про нього машині?

— Правду кажеш, — погодився пан Пляшкер. — Зараз я це зроблю: я хочу негайно опинитись на такому безлюдному острові, де є пальми, білий пісочок, прозорі джерела, блакитне море й багато сонця!

Машина загула — і Суботик знову лишився на самоті. Він узяв з полиці газету, прочитав кілька рядків, тоді зробив з однієї газетної сторінки літака і разів кілька пустив його в політ по кімнаті.

Коли п'ять хвилин начебто минуло, він став біля машини й сказав:

Пан Пляшкер, тато мій, цю ж мить

тут, біля мене хай стоїть!

Машина загула — і пан Пляшкер постав перед Суботиком. Він скинув куртку й черевики, з його босих ніг осипався білий пісок.

— Ти маєш це побачити! — захоплено вигукнув він. — Острів — як у книжці з малюнками! Пальми, пісок і море! Я хочу, щоб ми були на цьому острові удвох, а тоді... ти...

Суботик мерщій урвав його балачку:

— Мовчіть! Не кажіть свого бажання, тату! Машина ж увімк....

Та було вже запізно. Вони ще почули, як машина, легенько клацнувши, вимкнулася, — і вже стояли обидва на березі моря під кокосовою пальмою.

Перед ними гомонів прибіїв і низько над поверхнею води літали великі морські птахи. Позад них у густому пралісі хрипко озивалися дикі папути й верещали мавпи.

— Тут чудово, татку! — в захваті сказав Суботик. — Цілком так, як ви собі бажали.

— Тільйси що ми наробили! — забідкався пан Пляшкер. — Це жахливо!

— Жахливо? Чому жахливо? Що вам не подобається?

— Ніколи вже ми не повернемось додому! — аж затинався пан Пляшкер. — Доведеться нам довіку лишатися тут, на цьому острові! — Сполотнілий від жаху, він сів на білий пісок.

— І що це з вами враз сталося? — спитав Суботик. — То вас хтозна-як тягне на цей острів, аж навіть я мусив опинитись тут, то тепер ви сидите й мало не плачете.

— Мені хотілося трішки перепочити, а не лишатися тут до кінця моїх днів, — відповів пан Пляшкер. — Ну скажи, де ми спатимемо?

— Та це простісінька річ! — сказав Суботик. — Ми зробимо собі курінь. Із пальмового листя.

— А що будемо їсти?

— Кокосові горіхи. І ананаси. Й банани. А тоді — часом піймаємо яку рибину.

— А питимемо що?

— Питимемо воду. Врешті-решт, ви забажали собі острів з прозорими джерелами.

— Он як! А що мені робити, як я захворію? Бач, не знаєш, що сказати, правда?

— Знаю! Як захворієте, то підете до лікарні.

— До лікарні? А де ж та лікарня?

— На розі вулиць Альберта Швейцера й Садової, — сказав Суботик, сміючись. — Біля самої трамвайної зупинки.

Аж тепер пан Пляшкер не на жарт розсердився.

— А як мені туди дістатися? — вибухнув він. — Я в розпачі, а тобі все смішки!

— Не гнівайтесь, татку, — сказав Суботик. І знов засміявся. — Придивіться-но краще пильніш до мого обличчя.

— До твого обличчя?.. Ох, який же я осел!.. Тобто який же я нетяма! — вигукнув пан Пляшкер, і собі сміючись. — Я вже так звик загадувати все машині, що зовсім забув про ту одненьку цяточку, яка в тебе ще є.

— Отож-бо, татуню! Ну то миттю загадайте моїй цяточці, щоб ми чимшвидше

опинились у вашій кімнаті.

— Та ні, нема чого так поспішати, — сказав пан Пляшкер і підвівся. — Тепер, знаючи, що в нас є змога повернутися додому, я залюбки побуду тут ще тиждень-другий — влаштую вакації!

Цього вони хотіли обидва.

Викупавшись у морі, попадали на дрібненький пісочок, аби обсушитися на сонці.

По якомусь часі їм захотілося їсти. Тоді Суботик видерся на кокосову пальму й нарвав та кидавав додолу велетенських кокосових горіхів. А поки пан Пляшкер ходив понад берегом, шукаючи камінця, щоб розколоти горіхи, Суботик уже спустився з пальми, позбирав їх і порозлушував своїми гострими зубами.

Коли пан Пляшкер нарешті вернувся з невеличким камінцем у руці, усі горіхи лежали рядочком, розлузані на дві половинки. Пан Пляшкер узяв одну і всмак став сьорбати біле кокосове молоко.

— Як маєш при собі Суботика, то всі лускуни, відкривачки і штопори можуть лишатися вдома, — засміявся він.

— І всі намети — також, — додав Суботик. — Бо зараз я поставлю для нас курінь.

Він назбирав довгих патикив, повстромляв їх навскіс у пісок, переплів пальмовим листям — і невдовзі на узбережжі стояв простий затишний курінь.

Увечері обидва сиділи перед ним і дивилися в небо, дивуючись із того, що зірки тут набагато яскравіші й більші, ніж над рідною домівкою.

Вітер змінив напрямок, віяв тепер у бік моря й стиха шелестів пальмовим листям.

Суботик гучно позіхнув.

— Цікаво, де саме ми перебуваємо. Ви можете визначити це по зорях, тату? — спитав він.

Пан Пляшкер з хвилину роздивлявся небо.

— Мабуть, коли ми це вивчали, мене саме не було в школі, — сказав він. — Але з огляду на мою засмагу — ми десь на далекому півдні.

— На півдні? Може, в тихоокеанських тропіках? У морі Південної півкулі? — радо спитав Суботик.

— Можливо.

— У південних морях годиться співати південноморські пісеньки. — Суботик замуликав щось собі під ніс. — Зараз я вам якусь заспіваю.

— Тільки, будь ласка, одну! Більше я не витримаю, можу заснути.

— Одну, та гарну, — сказав Суботик і почав:

На Північне море гляну —
так одразу і зів'яну.

— Ти ж наче мав заспівати про Південне море? — здивувався пан Пляшкер.

— Я й співаю про Південне. Це вступ. Коли хочеш щось похвалити, спершу треба розповісти у вступі, яке погане все інше, крім того, що ти збираєшся хвалити. Тоді похвала звучить переконливіше. — І Суботик знову завів:

На Північне море глянеш —

то від туги весь зів'янеш.
Та й у Східнім морі теж
духом ти не оживеш...
Океан же Атлантичний
щось мені не симпатичний.

Море Середземне
піниться даремне!

І Ла Манш
має ґандж —
бо вузький
аж-аж-аж!

Насправді затишне,
і тепле, і втішне —
найкраще для мене —
море Південне!

Сонцем осмалить вас,
славно припалить вас —
нетрадиційною
вкриє засмагою,
провокаційною
сповнить відвагою,
нерви вгамує вам,
страх одведе!

Де ж воно, де?

Де ж воно, де?

Ось воно де —

найкраще для мене
море Південне!

— Тому, якщо над морем я стою, то море буде це лише Південне, і якщо навіть сон прийшов до мене - і собі в риму сказав пан Пляшкер, потягся, позіхнув і поліз у курінь.

За цей день він таки добряче втомився. Суботик побрався слідом за ним, і обидва враз поснули.

П'ятий розділ. Суботик у небезпеці

Над вухом гуло й дудніло.

— Годі тобі дудукати, — крізь сон промимрив пан Пляшкер. — Пані Моркван зараз прибіжить сваритися.

— Це не я, — озвався під боком Суботик.

Пан Пляшкер трохи підвівся.

— Як у моє ліжко потрапив пісок? Що ти знову накоїв? — сонно запитував він.

Суботик засміявся. Аж тепер татко прокинувся.

— А-а, ми ж на безлюдному острові, — сказав він. — Але хто ж це зчиняє такий

гамір?

Вони вилізли з куреня і роззирнулися довкола.

Ген-ген за смугою прибою об'якорився пароплав.

Два моторні човни поволі підпливали до берега.

— Маємо гостей. Що нам робити? — мовив пан Пляшкер.

— Нічогісінько, — подав свою думку Суботик. — Почекаємо, побачимо, що буде.

Так вони й зробили.

Чекаючи, принесли з пралісу всіляких плодів і спокійно поснідали. Після сніданку пішли поплавати, а тоді трішки задрімали. Обидва човни тим часом зникли за піщаною косою.

Саме тоді хтось подзвонив біля дверей помешкання пані Моркван. Вона відчинила. Перед нею стояв пан Вівторакус із букетом квітів у руці.

— Сьогодні вранці я мав справи в місті, — трохи зніяковіло пояснив він. — Мусив порозумітися з фінансовим управлінням щодо податку на собак. Та й подумав собі: а чи не зазирнути мені до мого приятеля Пляшкера? Авжеж, треба зазирну

ти, сказав я собі. І ось я перед вами.

— Які гарні квіти! Ото пан Пляшкер зрадіє, — сказала пані Моркван.

— Це... власне, вони призначалися для вас, — поштиво сказав пан Вівторакус і віддав їй букета. — Чи не гарні? Авжеж, гарні. Та ще й зовсім не дорогі.

— Яка приємна несподіванка! — мовила пані Моркван і почервоніла. — Адже ви знаєте, де його кімната. Заходьте собі. Щоправда, я не знаю, чи він уже встав. Сьогодні я його ще не чула. Хоча, звісно, я не підслуховую. Але ж цього Робінзона, як правило, чутно крізь усі стіни.

Пані Моркван пристояла поруч, коли пан Вівторакус постукав у двері кімнати пана Пляшкера.

Ніякої відповіді. Пан Вівторакус постукав знову. І знов ніякої відповіді.

— Мабуть, він дуже міцно спить? Авжеж, він спить міцненько, — сказав пан Вівторакус.

— Ви ж можете скласти компанію мені, поки він прокинеться, — запропонувала пані Моркван.

— Компанію? Авжеж, можу, — сказав пан Вівторакус. — І якщо ви запропонуєте мені чашечку кави, то я не відмовлюся!

— Подивіться, тату, що воно йде! — прошепотів Суботик, торсаючи пана Пляшкера за плече. — Може, краще нам сховатися в лісі?

Пан Пляшкер миттю зірвався на ноги і подивився в той бік, куди показував Суботик.

Найближчий вигин морського берега саме огинала група туристів. Вони здебільшого були вбрані в шорти та барвисті сорочки. І всі в сонцезахисних темних окулярах. Жінки були в солом'яних капелюшках, чоловіки в червоних кепках із широкими білими козирками. На кепках був напис: "Південноморські пригодницькі маршрути". На чолі групи крокував чоловік у тропічній уніформі, з мегафоном у руці.

Ось він обернувся до туристів і промовив у мегафон:

— Мої пані й панове! Дозволю собі попросити вас не розпорошуватися. Тут, на цьому незайманому південноморському узбережжі, чекає на нас зараз неповторний південноморський обід. Дозволю собі попросити вас опуститися на землю в затінку

цих пальм і помилуватись неповторним краєвидом. Керівництво екскурсії зараз розподілить їжу по практичних вакуум-пакунках. Розкривати їх слід за допомогою...

Чоловік раптом ошелешено замовк, побачивши пана Пляшкера з Суботиком. Втупившись у них поглядом, він з палкою цікавістю підійшов ближче, а за ним — юрма туристів.

— Звідки ви тут узялися? — спитав він. — Ви — з іншої туристичної групи?

— Ні, ми прибули сюди цілком самостійно, — гордо відповів Суботик.

— А хто ви такі?

— Це — тато Пляшкер, а я звуся Робінзон, — пояснив Суботик.

— Робінзон? Чи означає це, що ти — як той знаменитий Робінзон? Що ви удвох живете зовсім самі на цьому безлюдному острові? Ви зазнали аварії? А де ж ваше судно? — навперебивки одне одному допитувалися туристи. Котрийсь навів на пана Пляшкера й Суботика кінокамеру і заходився фільмувати. За ним і вся група туристів почала фільмувати й фотографувати обох.

— Та в нас немає ніякого судна... ми... — Пан Пляшкер геть розгубився. Йому було ніяково, що всі їх фотографують. — Це... все... машина...

— А, у вас поламалася машина? — розпитував керівник екскурсії.

— Еге ж, можна сказати, що так, — озвався Суботик.

— Пошкоджена машина, як цікаво! — вигукнула одна туристка і ще кілька разів сфотографувала пана Пляшкера з Суботиком. — Ми вас, звісно, врятуємо.

— Обидва вони, певна річ, гинуть з голоду й спраги, — вигукнув хтось із гурту. — Дайте ж бо їм як слід попоїсти!

Проте пан Пляшкер відмовився, бо вони з Суботиком щойно підснідали.

Туристи посідали коло пана Пляшкера й Суботика, порозкривали свої вакуум-пакунки з їжею і хутко спорожнили принесені з собою консервні бляшанки та пляшки.

Незабаром чудовий білий узбережний пляж під пальмами лежав рясно вкритий папером, порожніми пластиковими пакетами та пластиковими ж пляшками з-під лимонаду.

— Пора нам звідси дременути! — прошепотів пан Пляшкер до Суботика.

Керівник екскурсії почув.

— Дременути? Ви ж не хочете сказати, що збираєтеся звідсіля втекти? — злякано спитав він. — Ми ж маємо врятувати вас із острова. Найкраще буде вам долучитися до нас. Не турбуйтеся, ми цілком безпечно доправимо вас на корабель.

— Та я хотів... я... — почав був пан Пляшкер.

Суботик урвав його мову.

— Татко має на увазі, що нам треба дещо принести онде з нашої хатини, — квапливо сказав він.

Пан Пляшкер з полегкістю кивнув головою.

— Так, так, достеменно так, цілком правильно! — радісно погодився він, і обидва подалися до куреня й повлазили всередину.

Тим часом пан Вівторакус випив уже не одну, а цілі три чашечки кави. З кімнати пана Пляшкера все не чуто було ані звуку.

— А чи не слід просто взяти та розбудити пана Пляшкера? Авжеж, слід! — рішуче сказав пан Вівторакус і пішов до його кімнати.

Постукав. Не діставши ніякої відповіді, відчинив двері. В кімнаті нікого не було.

— Дивна річ, — розгублено сказала пані Моркван, що й собі прийшла під двері кімнати пана Пляшкера. — Я не бачила, щоб хто з них виходив.

Пана Вівторакуса взяла підозра.

— Я зачекаю тут, поки мій приятель Пляшкер повернеться, — сказав він до пані Моркван.

— А якщо занудьгуєте, то можна ж знов завітати до мене на кухню, — запросила вона й лишила пана Вівторакуса на самоті.

Пан Вівторакус почав роздивлятися машину для здійснення бажань. Вона стояла готова до вжитку, бо лампочка горіла.

— Вони, мабуть, у небезпеці. Може, вскочили десь у халепу й не знають, як їм вернутися додому, — розмірковував він уголос. — Чи не загадати мені в такому разі бажання, щоб порятувати їх? Авжеж, так я й зроблю. Адже я позавчора бачив, як ця машинка працює. Найліпше буде забажати, щоб

вони опинилися під дверима будинку. А то пані Моркван щось запримітить. Врешті-решт, вона ж побачила — в кімнаті нікого немає. — Він поставив важіль на "увімкнено" й сказав: — Я хочу, щоб мій приятель Пляшкер зі своїм Суботиком цієї ж

хвилини стояли під дверима цього будинку!

Саме тоді в курені з пальмового листя пан Пляшкер нахилився до Суботика й прошепотів:

— Отак. А тепер зникаймо звідси чимшвидше! Поки вони нас не врятували на своєму кораблі. Я хочу, щоб ми зараз опинилися дома, в моїй кімнаті!

— Ну й ну! — тільки й вимовив пан Вівторакус, коли негайно по тому обидва постали в кімнаті поруч нього. — Я ж загадав машині, щоб ви стояли перед бу... — Та подальші слова застрягли йому в горлянці, бо пан Пляшкер із Суботиком раптом знов десь ділися.

— Чого це ми стоїмо під дверима будинку, як я забажав, щоб ми стояли в кімнаті?.. — Та не встиг пан Пляшкер доказати останнього слова, як вони вже знову стояли в кімнаті. — Перед будинком! — скінчив своє речення пан Вівторакус.

Та не встиг пан Пляшкер щось йому відповісти, як вони з Суботиком знов опинилися під дверима надворі.

— Та що ж це діється? — вигукнув він. — Чого це ми?..

Але вони вже стояли біля пана Вівторакуса в кімнаті.

— Блакитне світло! — злякано вигукнув Суботик і вказав на машину. Там поволі

яснішав слабенький блакитний промінець. — Блакитне світло! Тримайтеся, бо...

Та вони вже були надворі.

— Що ти хотів сказати? — скрикнув пан Пляшкер.

Але не встиг Суботик відповісти, як вони вже стояли в кімнаті.

— Тримайте! Тримайте нас! — закричав Суботик до пана Вівторакуса. Та пан Вівторакус не встиг ще й поворухнутися, а вже пан Пляшкер із Суботиком зникли з кімнати.

Коли ж обидва, вкотре вже, з'явилися в кімнаті, пан Вівторакус ухопив пана Пляшкера за руку, а Суботик щосили вчепився за пана Пляшкера.

— Вимкніть машину! Швидше, швидше! — вигукнув Суботик.

Пан Вівторакус вільною рукою дотягся до перемикача й перевів його на "вимкнено". Суботик збуджено показував на блакитну лампочку у верхній частині машини, що блимала тепер дедалі швидше.

— Запізно! Блакитне світло! — вигукнув він у розпачі. — Тепер двоє протилежних змістом бажань змагаються між собою. Тому подужає або машина, або я. Для слабшого це закінчиться по

гано, страх погано.

— Та чому ж? Що таке сталося? — вигукнув пан Пляшкер.

Тепер, коли машину було вимкнено, вони з Суботиком стояли в кімнаті, вже ні за що не тримаючись.

— Двоє бажань водночас, — мляво промурмотів Суботик. — Двоє цілком протилежних бажань. Неможливо перебувати водночас надворі і в кімнаті... Я мушу сісти, мені дуже зле.

Пан Пляшкер страшенно стривожився.

— Господи Боже! — пробелькотів він, узяв Суботика на руки й дуже обережно посадив у крісло. — Може, потрібні ліки? Чим я можу тобі допомогти?

— Холодний компрес на лоба... — простогнав Суботик. — Мені страшенно жарко!

— У нього, певне, висока температура! — скрикнув пан Пляшкер. — Він увесь горить!

— Машина також уся гаряча, як вогонь! — вигукнув пан Вівторакус і показав на машину для здійснення бажань.

Деякі дротинки в ній розжевілися, лампочки спалахували сліпучим світлом і перегорали, зсередини здіймався чорний дим.

— Та покинь ти ту дурну машину! — вигукнув пан Пляшкер. Йому тепер було не до машини, тепер для нього існував лише Суботик. — Принеси сюди якусь вогку шматину! Чи ти не бачиш, що Суботик занедужав?

— Вогку шматину? Авжеж, зараз принесу! — збуджено вигукнув пан Вівторакус і за мить уже подав панові Пляшкеру мокру ганчірку.

Коли той приклав її Суботикові до лоба, ганчірка запарувала. І тієї ж миті машина засичала, в ній щось клацнуло, блакитне світло ще раз блимнуло й погасло.

— Переміг я! Машина перегоріла! — промимрив Суботик, полегшено зітхнув і...

зомлів.

— Він знепритомнів! Що нам робити? — заволав пан Пляшкер. — Треба мерщій викликати лікаря!

Він дуже дбайливо взяв Суботика на руки, підняв його з крісла й поклав на ліжку.

Пан Вівторакус був іншої думки.

— Чи не краще відвезти його моєю машиною до лікарні? Авжеж, краще! — сказав він.

Обидва чоловіки нерішуче стояли біля ліжка, дивлячись на Суботика. Той поворухнувся й щось пробелькотів собі під ніс.

— Він опритомнів! Він заговорив! — сказав з полегкістю пан Пляшкер, нахилився над Суботиком і спитав: — Як ти відчуваєшся? Болить щось? Може, викликати лікаря? Чи краще посадити тебе в авто й завезти до лікарні?

Суботик у відповідь щось прошепотів.

— Здається, найгірше позаду: він знову вигадує дурненькі жарти, — сказав пан Пляшкер панові Вівторакусу.

— Які жарти? Що він сказав? — не зрозумів пан Вівторакус.

— Сказав: "Краще посадить в автомобіль лікарню і завезить кудись лікаря". Що ж нам оце робити?

Суботик підвів голову.

— Нічого не робити, — сказав він, цього разу вже набагато голосніше, так що почув і пан Вівторакус. — Машина поламалась, а я страшенно втомився. Мушу довго відсипатися, оце й усе. Добраніч! — Він повернувся на бік і враз заснув.

Пан Пляшкер схилювався над ним.

— Дихає глибоко й рівномірно, — тихо повідомив він панові Вівторакусу. — Здається, лікар йому справді не потрібен. Нехай спить.

Вони посідали біля столу і, дивлячись на сонного Суботика, пошепки перемовлялися.

— Чи ти зрозумів, що, власне, сталося? — запитав пан Пляшкер. — Суботик щось казав про двоє бажань. Але ж я загадував машині одне-єдине.

— А, то й ти також загадував? — прошепотів пан Вівторакус. — Та як же ти міг загадувати без машини для здійснення бажань?

Пан Пляшкер зачудовано втупився в нього.

— Що означає твоє "також"? Чи ти, може, порався тут коло моєї машини для здійснення бажань? — запитав він. — Загадував їй якісь бажання?

— Чи я загадував бажання? Авжеж, загадував. Я забажав, щоб ви з Суботиком опинилися під дверима будинку.

Пан Пляшкер сам незчувся, як заговорив уголос.

— Чи ти здурів? Хіба ж можна було отак знічев'я стояти собі коло машини й заходитись навмання придумувати всілякі бажання? Тепер я починаю розуміти! Я забажав, щоб ми опинилися в моїй кімнаті, а ти — щоб надворі, під дверима будинку. Не диво, що вийшла така халепа, — сердито

сказав він. — І в тому, що Суботик тепер лежить у ліжку, винен ти! Ти, й більш ніхто!

— Але ж дозволь, адже я хотів вам тільки добра, авжеж, тільки добра! — боронився пан Вівторакус. Він і собі вже говорив уголос. — Чи міг же я навіть подумати, що ти водночас зі мною забажав чогось цілком протилежного? Без машини для здійснення бажань! Авжеж, не міг!

Та пан Пляшкер ніяк не заспокоювався. Він так хвилювався за Суботика, що говорив сердитіше, ніж йому хотілося.

— Чого ти взагалі підходив до моєї машини для здійснення бажань, коли мене не було дома, га? — вигукував він. — Що тобі знадобилося в моїй кімнаті?

— Якщо я в твоїй кімнаті небажаний гість, то я можу й піти собі, — ображено вигукнув пан Вівторакус. — Авжеж, можу піти! Як стій!

Суботик повернувся до них обличчям.

— Чи не могли б ви сваритися трохи тихіше? — сказав він. — Я хочу спати.

— Ось бач! — сказав пан Пляшкер, осудливо дивлячись на пана Вівторакуса. — Тепер ти своїм криком розбудив Суботика!

— І це не підлість? Авжеж, підлість, та ще й яка! — сказав пан Вівторакус, украй розгнівившись, підвівся й попростував до дверей. — Сам кричить, а я розбудив Суботика! І в його кімнаті я нелюбий гість. Що ж, будь ласка! Та щоб мене піс

ля цього ще хоч раз тут побачили? Ніколи в світі!

Під дверима він ще раз озирнувся і з притиском повторив:

— Ніколи! — Потім хряпнув дверима й пішов.

За хвилину пан Пляшкер почув звук двигуна Вівторакусового автомобіля. Рвучко відчинивши вікно, розкаяний приятель гукнув до пана Вівторакуса:

— Та постривай, Вівторакусе! Я ж цього не хотів. Я просто був такий розхвилюваний...

Але пан Вівторакус вже підняв угору бічне скло свого автомобіля й не міг почути цих слів. Авто рушило з місця й помчало геть.

Пригнічений пан Пляшкер повернувся до столу. Вікна він не зачиняв, бо в кімнаті досі стояв дух горілого й розплавленого кабеля. Машина для здійснення бажань ще трохи диміла.

Пан Пляшкер поставив перемикача на "увімкнено", але червона лампочка не засвітилась, і машина залишилася німа.

Сумно опустився пан Пляшкер у крісло і втупився очима в одну точку.

Він просидів так, аж поки звечоріло. Десять уже пізнього вечора він помацки перейшов у темряві кімнату й зачинив вікно. Потім так само помацки повернувся назад до крісла, знову сів і незабаром заснув.

Шостий розділ. Коротке замикання

Уранці пан Пляшкер прокинувся від того, що хтось дав йому легенького щигля по носі.

— Агов, татку, що з вами скоїлося? — спитав Суботик. — Якщо ви ще спите, то чого

сидите в кріслі? А якщо вже прокинулись, то чого у вас заплющені очі? І чи ви ще одягнені чи вже одягнулися?

Спантеличений ряснотою запитань, пан Пляшкер лише хитав головою.

Він був ще зовсім сонний і сам не знав, як це сталося, що він прокинувся не в ліжку, а в кріслі.

Та за хвилину він все згадав, увесь засяяв і радісно мовив:

— Як чудово, що ти підвівся! А чи вже відчуваєшся зовсім здоровим?

— Що? А хіба я був хворий? — запитав Суботик.

Пан Пляшкер знову посмутнів.

— То ти зовсім не пам'ятаєш учорашнього? — запитав він.

Суботик засміявся.

— Та пам'ятаю! — сказав він. — Хотів би я побачити, які в тих туристів поробилися обличчя, коли вони побачили наш курінь порожній! Тепер вони, безперечно, думають, що на острові водяться злі духи.

— Це так, це так, — мовив пан Пляшкер. — Але ж потім! Чи ти пам'ятаєш, що сталося потім?

— Потім? Потім я, мабуть, заснув, — зміркував Суботик.

— Ти справді нічого не пам'ятаєш? Поглянь лишень на машину! — Пан Пляшкер показав на почорнілу від диму машину для здійснення бажань.

— Маш... — Суботик затну вся на півслові і втупився очима в машину. — Ох ти ж, безголовий Суботику! Тепер я все пригадав! — грірко сказав він і сів до пана Пляшкера в крісло. — Блакитне світло... Машина перегоріла... Сварка з паном

Вівторакусом... Несчастливий був учора день. Мені дуже шкода, татку!

— Добре, що хоч ти знову здоровий, — мовив пан Пляшкер. — Правда, я був би щасливий, якби машина оце виконала одне-однісіньке моє бажання.

— А яке саме? — зацікавився Суботик. — Ви знов хочете грошей?

— Ні, я хочу чогось зовсім іншого, — відповів пан Пляшкер. Він помовчав. — Це пов'язано з тобою. Чи й наступної суботи тобі доведеться йти від мене?

— Певна річ, — сказав Суботик. — Суботики завжди так: приходять у суботу і в суботу йдуть собі. Ви ж знаєте.

Пан Пляшкер зітхнув.

— Треба було мені загадати це своє бажання ще першого дня. Та я хотів зачекати до суботи, а тепер запізно. Машина поламалась, і полагодити її неможливо.

— Як-то неможливо? — запитав Суботик. — Хіба ви вже пробували?

— Якби ж то це було можливо! — вимовив пан Пляшкер з ноткою надії. — Адже я в машинах нічого не тямлю. Чи, може, ти сподіваєшся її полагодити?

— Принаймні спробую, — сказав Суботик. — Так добре, як раніше, вона вже ніколи не працюватиме. Великих бажань виконувати, безперечно, не зможе. Але бодай дрібні! Ви тільки роздобудьте мені ось що: у три дроти звиту сталеву струну,

два з половиною сантиметри цинкового дроту, викрутку, шурупів і зо два старуватих огірки.

— Огірки? Машина споживає енергію огірків? — ошелешено спитав пан Пляшкер.
— Ні, я, — відповів Суботик. — Знаєте, ремонтуючи машину, я дуже виголоджуюсь.
— А ти хіба вже коли-небудь лагодив машину для здійснення бажань?

— Ні, ще не лагодив!

— То звідки ж ти знаєш, що за такою роботою дуже виголоджуєшся?

— Бо я завжди голодний. — Суботик погладив своє черевце. — Наприклад, зараз я не проти до бряче поснідати.

Пан Пляшкер підвівся.

— Твоя правда, — сказав він. — Не можна через поламану машину для здійснення бажань забувати про сніданок. Отож зараз ми поснідаємо.

Після сніданку Суботик дуже уважно обдивився машину. Постукав по корпусі, трохи перехилив, щоб оглянути спіднизу, а тоді виліз на стіл — обстежити машину зверху.

І що довше він оглядав її, то дужче витягалось його обличчя.

А що довше стежив за ним при тому пан Пляшкер, то стурбованіший ставав у нього вигляд.

Нарешті Суботик зліз зі столу й сів на стілець.

— Кепські справи, — невесело сказав він. — Усе куди гірше, ніж я думав. Тут уже не допоможе у три дроти звита сталева струна. Я просто не знаю, що можна вдіяти. А не знайдеться у нас чималого відтинка дратви?

— Чималого відтинка дратви? Що ти маєш на увазі? — запитав пан Пляшкер.

Суботик знову виліз на стіл, показав на один кут машини, потім на другий і мовив:

— Мені потрібен відтинок дратви завдовжки від цього кута до оцього. Це неодмінно має бути ікс-ква-драт-ва. Ігрек-ква-драт-ва тут була б закоротка.

— І є в тебе така... дратва? — запитав пан Пляшкер.

— Немає, але я, можливо, роздобуду, — повільно сказав Суботик і з хвилину подумав. Потім зіскочив зі столу, виліз вікном надвір і гукнув до пана Пляшкера: — Зараз принесу! — І відразу щез.

Пан Пляшкер терпляче очікував біля машини для здійснення бажань. Пізнього пообіддя, коли він уже почав дрімати, знадвору почувся Суботиків голос, і названий татко допоміг своєму чудненькому синкові влізти вікном до кімнати.

— Є успіх? — напружено спитав пан Пляшкер.

Суботик радісно кивнув головою.

— Ще б пак! — вигукнув він. — Ось вона, достатньої довжини ікс-ква-драт-ва для нашого апарата. І навіть доброго фабриката. О! Татку, ви нічого не помітили?

— А що? З дратвою щось негаразд? — стривожився пан Пляшкер. — Що я мав помітити?

— Та те, що я знов римую! — гордо виголосив Суботик. — Люди мордуються цілими днями, поки знайдуть сяку-таку риму, а я римую навіть мимохіть. — Він вражено подивився на пана

Пляшкера. — А ви й не помітили? Ікс-ква-драт-ва — апарата — фабриката! Мені кортить щось із цього звіршувати.

Добряча ікс-ква-драт-ва —
вона для апарата
смачніша, як для тата
закуска зі шпината
чи ніжнього салата!

Пан Пляшкер мав був зауважити, що віршик заримований не бездоганно і що правильно не "шпината" а "шпинату", не "салата", а "салату"

Натомість він сказав:

— Може б, тобі тепер скортіло й до машини взятися? Віршик гарний, але ж я навіть не годен як слід його оцінити, бо занадто нервуюся!

— Так-так, не-рву... — мовив Суботик. — Та і я ж, мабуть, не-рву-ю-ся... тобто ікс-ква-драт-ви... Та менше з тим! Спокійно, татку! Я зараз уже лагодитиму. А водночас і віршуватиму.

І він, вилізши на стіл, заходився відгвинчувати передню стінку машини й безжурно співати:

Хоч як я нервую,
ква-драт-ви не рву я.
Міцна ікс-ква-драт-ва! —
Така моя клятва!

— Еге ж, клятва, клятва...— погодився пан Пляшкер, з цікавістю зазираючи через Суботикове плече.

Ось я знімаю стінку —
і маєте новинку:
згорілу-почорнілу
розплавлену дротинку! —
проспівав Суботик і подав панові Пляшкеру відтинок перегорілого кабелю.
Той подивився-подивився і сказав:

— Це можна викинути?
— І навіть треба, звісно ж, — відповів Суботик.

Пан Пляшкер кинув дротину в кошик на папери. Коли він повернувся до столу, Суботик уже загвинчував машину.

— Та й швидко ж ти працюєш! — захоплено сказав пан Пляшкер.

Суботик заплющив очі, згорнув руки на черевці й "скромненько" продекламував:
Усі великі люди
уміли завжди всюди
моторно працювати...

— Цього не спростувати! — підхопив пан Пляшкер і собі в риму. Суботик зліз із столу на стілець.

Пан Пляшкер схвильовано запитав:

— Ти справді завершив роботу? Машина знов працюватиме? Як ця твоя дратва? Адже ж я чув — дратвою... колись шили взуття. Чи не згорить вона враз?

— Роботу я завершив, так, — відповів Суботик. — Ікс-ква-драт-ва легко не горить. — Тоді сказав до машини: — Чи запрацюєш ти, одначе, то це ми зараз і побачим! — Він зліз із стільця. — А поверніть-но важілець!

Пан Пляшкер обійшов машину довкола.

— Лампочка й не думає світитися! — знервовано сказав він.

Суботик і сам захвилювався й кинув говорити в риму.

— Дарма, це не головне. Може, машина працюватиме й без лампочки. Загадайте їй якесь бажання, щось простеньке, — сказав він.

Пан Пляшкер поставив перемикача на "увімкнено". Лампочка раптом слабенько зажевірла. Водночас у машині щось залушало, затріскотіло, і вгору попливли легенькі хмарки диму.

— Швидше, швидше, загадуйте ж їй щось! — вигукнув Суботик. — Скільки ви ще будете надумуватися?

— Я хочу, щоб отут на кріслі лежало п'ять марок! — квапливо мовив пан Пляшкер.

Він трохи зачекав, бо машина не загула, як очікувалося, а тоді поставив перемикача на "вимкнено" Машина перестала диміти.

Пан Пляшкер із Суботиком кинулися до крісла— подивитися. На бильці рядочком лежало щось масненьке.

— Тю, та це — шкварки! — скрикнув пан Пляшкер, придивившись. Він уже хотів був ухопити їх у руку. — П'ять шкварок.

— Погано, погано, — сказав Суботик, замислено хитаючи головою. — Спробуйте-но ще раз. Щось простеньке.

Пан Пляшкер увімкнув машину вдруге. Вона знову почала диміти й тріскотіти. Тому він несподівано для себе самого швиденько промовив:

— Я хочу шапку! — І відразу вимкнув машину.

Тієї ж хвилини на підлозі перед собою він побачив невеличку жабку, яка весело поглядала догори на нього.

— Ця машина зовсім здуріла! — вигукнув пан Пляшкер і спустив зелененьке створіння крізь вікно в присадок.

— Ну, не те щоб зовсім, але трохи є, — сказав Суботик. — Вона й промахується, але все ж таки влучає мало не впритул до цілі.

— Мало не впритул?... А це ще що таке?

— Ось ви першого разу забажали п'ять марок. А що одержали? П'ять шкварок. А забажавши собі шапку, отримали що?

— Жабку. І справді! А я й не звернув на це уваги, — сказав пан Пляшкер. — Воно таки звучить дуже подібно: "марок" — "шкварок", "шапка" — "жабка"... Цікаво, що вийшло б, якби я забажав ще грошей?

— А ви спробуйте! — підбадьорив Суботик.

Пан Пляшкер увімкнув машину й сказав:

— Я хочу, щоб на столі лежали банкноти! — І тут-таки вимкнув машину, бо з її корпусу здіймався вже густенький дим.

Тієї ж миті на столі де не взявся... млинок для кави!

— А це знов що таке?! — безпорадно сказав пан Пляшкер, втупивши погляд у негадану появу.

— Я й сам не знаю. "Банкноти" і "млинок" — звучить зовсім не подібно, — збентежено мовив Суботик.

— От і міркуй тепер... — почав пан Пляшкер.

— Чекайте, чекайте! — скрикнув Суботик. — Таж млинок— для того, щоб молоти! А це вже звучить дуже подібно, чи не так? "Банкноти" — "молоти"! Зрозуміло!.. Слухайте, татку, мені дещо

спало на думку. Може, нам таки пощастить здійснити якесь бажання. Треба нам самим бажати мало не впритул до того, що нам хочеться!

— Не розумію. Поясни, будь ласка, докладніше.

— Ось у цю хвилину ви маєте якесь бажання? Що вам справді потрібне? Щось простеньке, — сказав Суботик.

— Потрібен би мені в цю кімнату маленький стільчик, — трохи подумавши, сказав пан Пляшкер. — Триніжок!

— Гаразд! Триніжок! Як вам здається, що ви одержите, коли скажете машині це бажання?

— Тільки не триніжок!

— Певна річ! Але що саме?

— Горішок! — раптом сказав пан Пляшкер.

— Що ж? Тоді й забажайте горішок.

Пан Пляшкер знову підійшов до машини, увімкнув її й сказав:

— Я хочу, щоб отут на кріслі лежав гарненький, смачненький горішок!

Коли машина припинила тріскотіти й рипіти і вже не так диміла, бо пан Пляшкер її вимкнув, на кріслі лежала консервна бляшанка.

— Ніякий тут не триніжок, а якісь консерви, — розчаровано сказав бідолашний бажальник.

— "Зелений горошок, екстра", — прочитав Суботик з етикетки. — О, мені аж їсти захотілося!

— Я хочу, щоб отут на столі лежав чудовий білий гриб!

Тим часом машина в них за спинами страшно засичала й сипонула іскрами. — Швидше, швидше, ви ж забули її вимкнути! — загукав Суботик.

Але перше ніж пан Пляшкер підбіг, у машині щось луснуло, лампочка, яка щойно ледь-ледь світилася, враз погасла.

— Коротке замикання! — оголосив Суботик.

— Коротке замикання? А що ж нам тепер робити? — запитав пан Пляшкер.

— Зробимо коротке відмикання, тобто відімкнемо себе на якийсь час від цієї машини, і коротке перемикавання — на часину перемкнемося на сніданок. А після

сніданку добре виспимося, — рішуче сказав Суботик. — А завтра подивимося машину в спокійній обстановці. Згода?

— Згода! — відповів пан Пляшкер.

І, лишивши, як є, все, що постачила їм машина, обидва пішли з дому.

Сьомий розділ. Остання цятка

Уранці наступного дня не Суботик, як завжди, збудив пана Пляшкера, а пан Пляшкер розколошкав Суботика своїм лементом:

— Ой лишенько! Ой горенько!

Суботик, кліпаючи сонними очима, роззирнувся по кімнаті. Пан Пляшкер, уже вдягнений, стояв коло машини здійснення бажань, тримаючи над нею кишенькове дзеркальце так, що в ньому відбивалась її внутрішня частина, і раз у раз скрушно хитав головою.

— Хоча я й нічого не тямлю в машинах... — почав він, помітивши, що Суботик прокинувся.

— Щира правда, — potwierдив той. — Я це зрозумів ще під час поїздки вашим автомобілем.

— ...Але я добре розумію те, що оце бачу на власні очі: тут уже годі щось удіяти, — вів далі пан Пляшкер. — Всередині все перегоріло й розплавилось!

— А може, нам поощтити цю машину, а тоді випробувати ще раз? — сказав Суботик.

— По... Що зробити?

— Залити оцтом.

— Оцтом? Зазвичай машину змащують... — Пан Пляшкер завагався. — Машинною олією.

— Так, так, мабуть-таки, олією буде краще, — уголос розмірковував Суботик.

— То чим же заливатимемо? Оцтом чи олією?

— Найкраще буде залити й оцтом і олією і всипати децицю солі, — запропонував Суботик.

— Та це ж... це нічого не зарадить!

— Хтозна. А може, просто ніхто ще не випробував такого способу? Ви ж самі сказали, що з машиною вже нічого не вдієш. Отож ми більше їй і не зашкодимо. Гірше, ніж є, не зробимо!

— Правду кажеш, — погодився пан Пляшкер і подався на кухню.

Пані Моркван сиділа біля кухонного столу й снідала. Вона здивовано підвела очі, коли пан Пляшкер став у дверях.

— Ну, сьогодні ви раненько схопилися, — сказала вона, жуючи. — І чого? Ви ж маєте відпустку.

— Еге ж, еге ж, — нервово відповів пан Пляшкер. — Мені треба оцту й олії. Ви не могли б позичити?

Пані Моркван на мить припинила жувати.

— Оцту й олії? — перепитала вона протягло. —

Так рано? Хочете зготувати салат? То чого б вам не

зробити його тут, у кухні?

— Ні, який там салат! — квапливо сказав пан Пляшкер. — Я... я хочу зробити певну спробу.

Пані Моркван підвелася й, хитаючи головою, обійшла круг столу.

— Спробу! Яку спробу? — спитала вона.

Замість відповіді пан Пляшкер лише ніяково знизав плечима.

— Ну, якщо вже вам так дуже треба... Ось, візьміть, — сказала пані Моркван і подала йому пляшечку з оцтом і другу — з олією. Пан Пляшкер узяв їх і хотів був зникнути з кухні, та пані Моркван не дала йому піти. — А коли навідається ваш приятель? — спитала вона. — Як приїде, то може спо

кійнісінько зазирнути й до мене!

— Я йому скажу, — відгукнувся пан Пляшкер, вже виходячи. — Боюся тільки, що він ближчим часом не приїде.

— Він дуже чемний чоловік, — ще сказала пані Моркван, аж тоді зачинила за паном Пляшкером двері.

Суботик уже нетерпеливився:

— Ви все роздобули?

— Ось оцет і олія. А сільничка онде.

— Що ж, тоді вперед, — сказав Суботик, виліз на стіл, спочатку спорожнив у машину пляшечку з олією, потім вилив туди ж таки оцет і нарешті сипнув у розтруб добру жменю солі.

Коли оцет розплився всередині корпусу, машина почала потріскувати, над нею злетіли іскри, і слабенько заблимала червона лампочка.

— Щось зрушилося з місця! — захоплено вигукнув Суботик. — Тепер загадуйте їй бажання, тільки швидко!

Пан Пляшкер схвильовано став перед машиною.

— Я хочу, щоб Суботик завжди... Ні, не так! Може, знов усе піде косо-криво... Треба спершу випробувати, чи вона справді працюватиме. Отже: я хочу, щоб отут, на цьому столі, з'явилася

стомаркова купюра!

Машина жахливо застогнала, загарчала й закректала, червона лампочка заблимала з шаленою швидкістю, і на столі справді з'явилася грошова купюра. Пан Пляшкер швиденько поставив перемикача на "вимкнено".

— Справжні гроші! Машина знов працює! — мало не підскакував він з радощів. — Я так потерпав, що вона видасть не купюру, а якусь кучугуру абощо. Вона працює, яка краса!

Суботик оглянув гроші.

— Радійте, татку, та не дуже, — сказав він. — Щоб не зовсім розчарувалися. Краще придивіться гарненько до цієї купюри!

— А що таке? Купюра як купюра, ніяка не кучугура, не... О Господи, та це...

— Купюра в тридцять чотири марки! — докінчив за нього Суботик. — А за купюру в

тридцять чотири марки нічого не купиш ніде, бо такої купюри насправді ж немає!

— Ось і кінець моїм радощам! — пригнічено сказав пан Пляшкер. — А проте спробую ще раз. Зроблю так, як учора. Загадаю їй щось навспак!

Він знов увімкнув машину й сказав у розтруб:

— Я хочу, щоб отут на столі лежала купюра в тридцять чотири марки!

Машина застогнала й завищала, потім він вимкнув її і з жадібною цікавістю поглянув на стіл.

Однак там не було сподіваної купюри в сто марок.

Зате під столом лежав рятувальний круг.

Суботик зневірено похитав головою.

— Плавальний круг! Ну, це вже вона до решти зсунулася з глузду! — сказав він. — Найліпше буде викинути її на смітник.

— Ні! — не погодився пан Пляшкер. — Навіть як вона вже не виконуватиме жодних бажань, то принаймні видаватиме всілякі несподіванки.

Він увімкнув машину й сказав голосно та виразно:

— Я хочу, щоб моє крісло літало!

— Навіщо вам здалось летюче крісло? — запитав Суботик.

— Та не треба мені аніякого летючого крісла! Я просто хочу подивитися, що вона тепер зробить, — пояснив пан Пляшкер і вимкнув машину.

Обидва втупилися поглядами в крісло. Та воно стояло непорушно, як і перед тим. Вони роззирнулись по кімнаті. В ній нічого не змінилося.

— Може, вона цього разу взагалі не... — почав був пан Пляшкер. Аж це увагу його привернув гучний гамір на вулиці. Вони з Суботиком підбігли до вікна й визирнули надвір. Там край тротуару зібрався невеликий гурток людей. У центрі його стояв якийсь чоловік. Він щось збуджено говорив, вимахуючи руками. Пан Пляшкер відчинив вікно.

— Що там таке? Сталося щось? — гукнув він.

— Цей добродій каже, ніби його авто щойно поїхало кудись само собі, без нього! — сміючись, відгукнулася якась жінка.

— Іноді й таке буває, — мовив пан Пляшкер, не моргнувши й оком, і зачинив вікно. — Чимраз веселіше, — сказав він до Суботика. — Ану лиш забажаймо ще чогось!

— Не знаю, — завагався Суботик. — Адже невідомо, що з того вийде...

— Ну, щось та вийде, — не побоявся пан Пляшкер. — А може, вона тим часом прийшла до тями й, гляди, знов працює нормально. Адже це так здорово! Увага! Я хочу, щоб тут у кімнаті з'явився розкішний сніданок!

І вимкнув машину.

У кімнаті нічого не сталося. Зате з кухні враз почувся зойк, а тоді поклик пані Моркван:

— Пане Пляшкере! Пане Пляшкере!

Пан Пляшкер метнувся на кухню.

— Це ваша робота! — зустріла його безтямним криком господиня. — Мабуть, знов

одна з ваших знаменитих несподіванок, еге ж? Ото ви й хотіли замилити мені очі вашим оцтом та олією, щоб знову встругнути якусь дитячу витівку, еге ж! Пан Вівторакус ніколи такого не зробив би! Ніколи в світі!

— Та що ж... Чого ж... Я нічого не знаю, — заникувався пан Пляшкер.

— О, ви, крім усього, ще й лицемір! — обурилася пані Моркван. — А що оце таке? А оце що, га?

Вона розчинила обоє дверцят кухонної шафи. Усі полицки там були вщерть напхані вареними спагеті.

— Спагеті! — простогнав пан Пляшкер. — Тисячі варених спагеті!

— Тисячі? Ні, мільйони! — вигукнула пані Моркван. — Та це ще, як ви знаєте, не все!

— Ще не все? Господи милосердний, а що ж іще?

— Що ще? А ви ніби й не знаєте? — спитала пані Моркван.

— Авжеж, не знаю. Присягаюся! — прошепотів пан Пляшкер.

— Ну то ось дивіться на оці сюрпризи та тіштеся! — сказала пані Моркван і повисувала одну за одною всі шухляди кухонної тумби: вони були вщерть повні теплого томатного соусу.

— Мені дуже прикро, — забелькотів пан Пляшкер. — Я справді цього не хотів... ох... не знав...

— Ви начебто й правду кажете, — мовила пані Моркван. Вона пильно подивилася на пана Пляшкера. — Адже ви не вмієте брехати. Ви одразу червонієте, як жар. Ну то я питаю, хто ж це наробив? Невже отой Робінзон?

— Та ні, безперечно, ні, — запевнив пан Пляшкер. — Це ніяк не він, бо він весь час був коло мене.

Та все одно ми допоможемо вам усе поприбирати.

— Це дуже люб'язно, пан Вівторакус також допоміг би, — вдячно сказала пані Моркван.

І пан Пляшкер пішов до своєї кімнати по Суботика. Однак там він мерщій увімкнув машину для здійснення бажань.

— Звісно, це навряд чи допоможе. Та принаймні можна спробувати, — сказав він. — Хочу, щоб посеред кухні в пані Моркван стояла величезна каструля, а в ній — усі макарони й томатний соус із кухонних меблів! — Потім він вимкнув машину й пішов із Суботиком на кухню.

Пані Моркван уже бігла їм назустріч. Вона лише раз у раз хитала головою, неспроможна вимовити й слова.

— Я... я... Мені, мабуть, привиджується, — нарешті пробелькотіла вона і в пошуку опори прихилилася до плеча пана Пляшкера. — Ідіть лишень, заходьте сюди! Подивіться, що діється! Десять секунд тому його ще не було!

Пані Моркван тремтячим пальцем вказала на дерево, що росло посеред кухні. То була яблуня.

Суботик нагнув гілку й зірвав яблуко.

— Дуже практично — дерево просто в кімнаті, — зазначив він і надкусив яблуко. — Ох, смачне! Саме пристигло! — сказав він, жуючи. — А де ж макарони? Їх також можна їсти?

Пані Моркван разом із Суботиком підійшла до кухонної шафи.

— Якщо ти їх любиш, — сказала вона й відчинила дверцята. — Ось, ось вони... тут... тут були! — приголомшено простогнала вона, шпарко відсуваючи шухляду за шухлядою. — Порожньо...

порожньо... порожньо! І тут порожньо! Ну, з мене досить, — несподівано додала вона й безсило впала на кухонний стілець. — Мушу впоратися з переляком.

— А я — з яблуком, — незворушно сказав Суботик. І потяг пана Пляшкера геть з кухні.

— Мабуть-таки, буде ліпше, як ви більше не загадуватимете цій машині своїх бажань навмання. Ви ж бачите, що з цього виходить.

— А що хіба? Яблуня посеред кухні — то ж дуже практична річ, ти сам казав. Принаймні одне бажання я ще хочу їй загадати.

— Ну то хоч загадуйте щось таке, щоб воно здійснювалося на певній відстані звідси. Не тут, у будинку, бо тут воно занадто декого нервує, — порадив Суботик.

— Мені хотілося забажати щось добре для пана Вівторакуса, але ж невідомо, чи з того справді вийде щось добре! А що як він у всьому своєму одязі нараз опиниться у ванні з водою? Стривай-но! Мені дещо спало на думку. Як звати того чоловіка, що був замкнув нас на своєму горищі?

— Пан Амфібер.

Пан Пляшкер підійшов до машини для здійснення бажань, увімкнув її й сказав:

— Я хочу, щоб пан Амфібер цієї ж миті сидів у своїй ванні з водою! — Тоді вимкнув тріскотливу машину й сказав до Суботика: — Шкода, що я не можу бачити, як воно все там відбувається! Але, мабуть, ми прочитаємо щось про це в завтрашній газеті.

Суботик засміявся.

— Дещо ви можете побачити вже зараз. Ваша шафа зникла!

Там, де щойно стояла шафа, тепер була прогалина.

— Шафа! Де моя шафа?! — несамовито вигукнув пан Пляшкер. — Там же увесь мій одяг! І всі ігри! "Кутики", "мюле", шашки, "братику, не сердься!" І мої шкіряні рукавички! — Він обернувся до Суботика: — Ти правду казав! Клята машина! Тепер хоч-не-хоч треба загадати їй ще якесь бажання. Я мушу повернути собі свою шафу, хоч би де вона була! Я хочу цієї ж миті стояти коло своєї шафи!

Суботик гукнув йому своє застереження, але було вже запізно! Пан Пляшкер десь дівся з кімнати.

— Ото дурість! Він-бо знає, що машина зсунулася з глузду! Ну, сподіваюся, все вийде на добре! — сказав Суботик і вимкнув машину. Тоді сів на стілець і став чекати.

Кілька хвилин по тому пан Амфібер знов з'явився в поліційному відділку.

— Я повинен зробити повідомлення! — ще в дверях гукнув він.

— А, це ви! — непривітно сказав один поліцай. — І яким своїм жартиком ви нас сьогодні вирішили подразнити?

— Я хотів би довести до вашого відома, що в моїй ванній кімнаті стоїть шафа.

— І яким чином це стосується до нас?

— Річ у тому, що ця шафа належить не мені. Уявіть собі, в мою ванну кімнату поставлено чудову старовинну дубову шафу!

— І хто ж її поставив?

— Хто? Цього я й сам не знаю, я зайшов до ванної, а там, з доброго дива, — шафа!

— Тоді я так і не збагну, що ж ви хотіли повідомити поліції.

— Хіба про таке не слід повідомляти? — здивовано спитав пан Амфібер.

— Коли у вас щось забрали, тоді можете заявити в поліцію, — пояснив поліцай. — Та ще жодного разу я не чув, щоб хтось звертався до поліції, бо йому щось принесли. Бувайте здорові!

Якусь мить пан Амфібер стояв мовчки, сердито дивлячись на поліцая.

— Ну, коли так, то красно дякую за шафу! — сказав він нарешті, повернувся й, веселий, пішов собі з поліційного відділку.

Суботикові довелося чекати дуже довго. Урешті-решт, коли він уже вирішив іти шукати пана Пляшкера до міста, рипнули двері будинку.

За хвилю по тому пан Пляшкер зайшов до кімнати і відразу просто впав на ліжку — такий був стомлений.

— І що ж? Вдалий був ваш похід? Були ви коло шафи? — сипнув запитаннями Суботик.

— Отож щодо шафи. Триклята машина втелющила мене на якусь шафу. Замалим не переїхав мене потяг. А як я трохи оговтався від пережитого страху, капосна шафа ще й шугонула вгору, і я, вчепившись в неї, так і завис. Чого мені коштувало

спершу з'їхати з неї додола, а тоді ще й дістатися сюди! Добрих шість кілометрів подорожі! Отепер— то я покладу край забавкам з цією машинерією! Тепер вона в мене опиниться в бакові на сміття!

Суботик енергійно похитав головою.

— Бак на сміття не годиться, татку. Там її знайде сміттяр. А хто знає, що він з нею зробить? Краще занесімо її туди, де вона простояла не один тиждень, — на горище.

— На горище? А що, коли пані Моркван з цікавості почне поратися коло неї та ввімкне?

— Не бійтесь, не бійтесь! Ось погляньте сюди! — сказав Суботик, сміючись, відгвинтив важілець-перемикач, запхав до свого широкого рота й заходився гучно хрумати. — Не дуже смачно, надто відгонить горілим, — зазначив він, проковтнувши. — Ну ось, перемикача немає. Тепер пані Моркван її не ввімкне.

— Може, віднести машину на горище зараз— таки? — розохотився пан Пляшкер. — Пані Моркван пішла скуповуватись, я щойно зустрів її на вулиці. Сприятлива для нас часинка!

— Про мене! — сказав Суботик, і вони вдвох, з натугою, зсунули машину зі столу,

пронесли через усю кімнату й коридор і доправили на горище.

Поставили машину на те ж таки місце, де вона колись стояла.

Уже в дверях пан Пляшкер востаннє зупинився й сумно озирнувся назад.

— Незабаром вона знову так припаде пилом, як тиждень тому. І що ж, власне, вона мені дала, ця машина здійснення бажань? — запитав він. — Нічого! Ані автомобіля, ані грошей, нічогісінько! Я не став анітрохи багатший, ніж був.

Суботик засміявся і взяв пана Пляшкера за руку.

— Може, ви загадували їй не ті бажання, татку, — сказав він. — Вам усе хотілося лише певних речей: багато грошей, авто, подорож на острів, смачної їжі. Може, треба було придумати інакші бажання?

— Інакші бажання? — Пан Пляшкер замислився. — А це правда, — сказав він. — Якби я був забажав стати мужнішим, то був би тепер мужнішим без ніякої машини. Або чому я не забажав зробитися добрим водієм? Тоді я просто наскладав би грошей і купив автомобіль. Але без машини для здійснення бажань я надто боязкий, тому ніколи не навчуся водити авто, — невесело докінчив він.

Суботик енергійно похитав головою.

— Це зовсім не так, — сказав він. — Ви тільки повсякчас думайте про слона.

— Про якого слона? — здивовано спитав пан Пляшкер.

— Про слона з віршика, якого я вам зараз складу, — гордовито мовив Суботик. — Увага!

Де палкі бажання й сталі,
там є успіх без машин, —
й слон заграє на роялі,
як захоче дуже він!

Пан Пляшкер не витримав — засміявся.

— Ти справді так гадаєш?

— Авжеж. Ось, наприклад, чого б ви забажали зараз, якби машина ще працювала?

— Я забажав би, щоб ти назавжди лишився зі мною, — не задумуючись, відповів пан Пляшкер. — Треба було мені забажати цього ще першого дня. Та я хотів спочатку довідатись, чи й ти на це згоден.

— Тепер уже запізно, — відповів Суботик. — А чого б ви забажали собі ще?

— Щоб мій приятель Вівторакус більше на мене не гнівався і знов мене навідав.

— А якщо він так образився, що вже ніколи до вас не прийде?

— Ніколи? — злякано перепитав пан Пляшкер. — Це було б кепсько. Сподіваюся, він незабаром одвідає мене знову. Я цього дуже бажав би.

— Так-так, ви цього бажаєте, — сказав Суботик. — Та бажання ваше марне без машини для здійснення бажань, еге ж?

— На жаль.

— Так, на жаль. А чому б вам просто не піти до свого приятеля Вівторакуса й не сказати йому, що ви негаразд із ним повелися і шкодуєте про це?

— Правда твоя. Але ж я не знаю навіть, де він мешкає...

— Ось бачите. Він вас навідував частенько, а ви навіть не знаєте, де він мешкає.

Пан Пляшкер замислився.

— Я вже не знаю, що й робити, — сказав він. — Якби була машина для здійснення бажань, я просто забажав би довідатися його адресу.

Тепер замислився й Суботик.

— Може, в нього є телефон? Чому б нам не піти до найближчого телефона-автомата та не пошукати в телефонній книзі, де саме він мешкає, пан Вівторакус?

— От розумна голівонька! Без тебе я б до цього й не додумався! — вигукнув пан Пляшкер і так швидко кинувся бігти сходами наниз, що Суботик ледве встигав за ним.

Пан Вівторакус аж рота роззявив з дива, коли пан Пляшкер із Суботиком несподівано з'явилися перед дверима його будинку.

— О! Пляшкере, друже! — радісно вигукнув він. — Невже ти надумав перевідати мене? Авжеж, ти зазирнув до мене! Хто б міг навіть уявити!

— Я позавчора поводився, мов той блазень, бо так хвилювався... Я не мав на думці нічого такого. .. — заходився вибачатися пан Пляшкер.

— Ет, чого там!.. Кому воно в голові! Може, мені? Аж ніяк! Правда, пане Кулесе?

Але пан Кулес сидів у клітці мовчки.

— Я не знаю, що з ним, але він уже десь протягом години не вимовив ані слова. Лише раз сказав: "Добридень!" А він же перед тим говорив без угаву, — прошепотів пан Вівторакус.

— Мені здається, це пов'язано з машиною для здійснення бажань, — сказав Суботик. — Вона вже з годину не працює.

Пан Вівторакус здивовано подивився на нього.

— Взагалі не працює? О, то шкода! Але, зрештою, дарма. Адже сам я не мав змоги розтулити рота, відколи пан Кулес заговорив, — сказав він. — А тепер нумо чаювати! Вип'ємо всі по гарненькій чашечці? Авжеж, вип'ємо! А тоді я відвезу вас додому.

Та разом і до пані Моркван можу зазирнути.

Коли вони всі гуртом увійшли до помешкання, схвильована пані Моркван кинулася їм назустріч, потягла до кухні й вигукнула:

— Дерево! Оте дерево на кухні!..

— А що з ним? — спитав пан Пляшкер.

— Воно зникло! Пропало без сліду!

— Я так і здогадувався, — сказав пан Пляшкер.

— Але що мені тепер робити? Я ж хотіла спекти пиріг з яблуками. Вже й тісто розкачала і поклала на деко! — бідкалася пані Моркван.

— Я можу хутенько роздобути трохи яблук, — запропонував пан Пляшкер.

— Справді? Це було б дуже люб'язно, — оцінила пані Моркван.

— Та це й я можу зробити, — втрутився пан Вівторакус. — Я куплю яблук для пані Моркван.

— Так? О, це було б справді по-приятельськи! — Пані Моркван уся аж сяяла. — Якщо дозволите, я буду вас супроводити. — Вона трішки зашарілась і квапливо додала:

— Треба ж показати панові Вівторакусові, де продуктова крамниця.

Вона зняла з гачка свою продуктову сумку і разом з паном Вівторакусом вийшла з кімнати.

Пан Пляшкер із Суботиком лишилися самі в кухні. Пан Пляшкер сів на кухонний ослінчик.

— Я все думав про те, що ти сказав мені на горищі. Про того твого слона, розумієш? Як на мене, ти маєш слухність, — мовив він. — У всякому разі, я дуже-дуже радий, що навідав пана Вівторакуса. Тепер я спробую здійснювати власні бажання самотужки. Без машини. Шкода лише, що ти не зможеш мені в цьому допомагати.

Суботик заусміхався й закивав хоботцем.

— А може, трішки в чомусь і допомогатиму, татку, — сказав він.

Пан Пляшкер від хвилювання зірвався на ноги.

— Чи означає це, що ти цього разу не підеш у суботу геть? — вигукнув він.

— Воно треба було б, але...

— Але?.. — завмер пан Пляшкер.

— Але я на мить уявив собі, якого коника ви з машиною викинете, тільки-но її ввімкнете, — сміючись сказав Суботик. — А тому я потайки дещо для вас, тату, зберіг.

Пан Пляшкер аж тремтів з цікавості.

— Дещо зберіг? Що ж саме? Кажі-бо врешті— решт!

Суботик скочив на ослінчик, де сидів пан Пляшкер.

— А погляньте-но, татку, отуди за моє ліве вухо, там ви щось побачите! — Він відтягнув своє ліве вухо вперед і нагнув голову пана Пляшкера ближче до своєї. А сам так сміявся, що голова його вся трусилась.

— Тут... там... Таж там лишилася одна синя цятка! — закричав пан Пляшкер без тямки від радощів.

— Авжеж, татку. Найостанніша. Як хочете, то загадайте їй виконати якесь своє бажання. Тільки обережно, не зробіть знов помилки!

— Не бійся, цього разу я помилки не зроблю, — сказав пан Пляшкер. Після невеличкої паузи він глибоко вдихнув і сказав повільно й урочисто: — Я хочу, щоб Суботик назавжди лишився зі мною!

І тоді з-за вуха в Суботика враз зникла остання синя цятка.